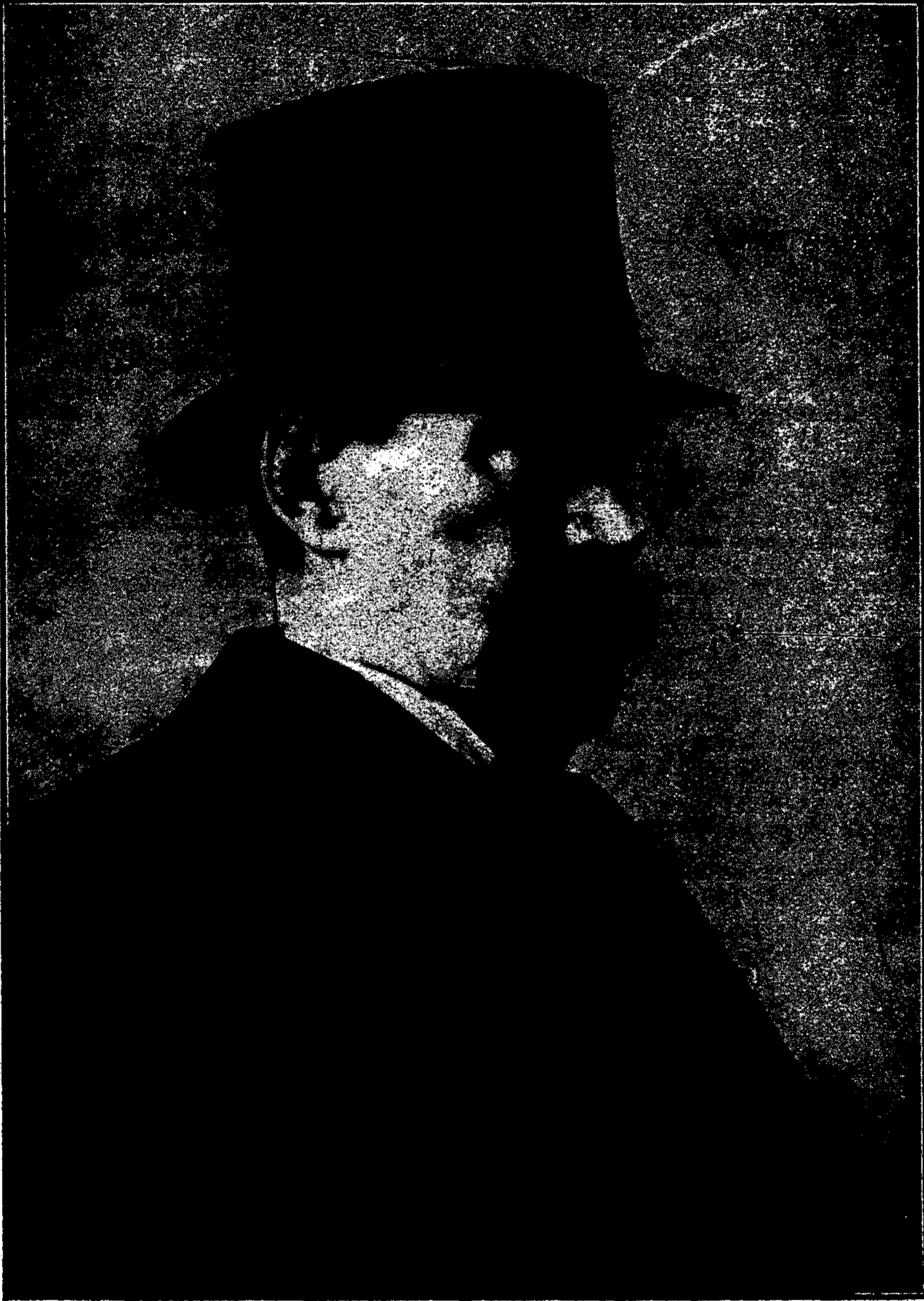
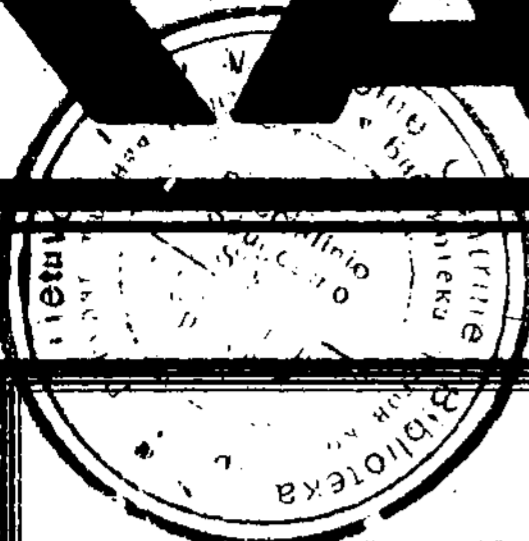

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 24

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS — ANTANAS SMETONA

Politikos apžvalga.

Konfliktas tarp Popiežiaus ir Italų vyriausybės.

Paskiausiu laiku Vatikanas buvo pradėjęs labai aktyviai varyti smarkią katalikų akciją italų jaunuomenės tarpe, nukreiptą prieš dabartinę fašistinę valdžios sistemą (tvarką). Fašistai į tai tuojau reagavo, išbraudami į Vatikano globoj esančius namus, ir tenai demonstravo prieš Vatikano varomą akciją. Vatikanas dėl šios fašistų demonstracijos pasijuto ižeistas ir pasiuntė dėl to Italų vyriausybei protesto notą.

Vokiečių spauda praneša, kad savo protesto notoj Italų vyriausybei Popiežius reikalauja formalaus Italų vyriausybės atsiprašymo, visų pirma dėl eksteritorialumo sulaužymo, o taip pat už tų namų įrengimo sunaikinimą. Be to, reikalaujama atsiprašyti už Popiežiaus ižeidimą.

Tuo tarpu fašistai ir toliau varo savo akciją prieš katalikų organizacijas. Policija daro kratas žymesnių akcijos narių butuose ir daug asmenų areštuoja. Policija iš padugnių iškratė katalikų administracijos rūmus, kuriuose yra pasaulinių katalikų organizacijų biurai. Visus rastus dokumentus policija pasiėmė, o pačius rūmus užantspaudavo. Spaudos žiniomis, policija įsakė paleisti visas katalikų jaunimo organizacijas. Tatoi sukėlė didelio susirūpinimo katalikų tarpe. Katalikų vadai tuoj susirinkę į pasitarimą, kur dalyvavęs ir Popiežiaus nuncijus.

Paskutinėmis žiniomis, ligšiol buvusi tarp Popiežiaus ir Italų vyriausybės įtempta padėtis nustojo savo aštrumo. Vedamos tarp abiejų šalių derybos. Manoma, kad pasiseks kilusi konfliktą likviduoti.

Latvijoje didelis nepasitenkinimas dėl lenkų politikos.

Latvių seime, svarstant užsienių reikalų ministerijos biudžetą, didelę politinę kalbą pasakė socialdemokratų atstovas, buvęs užsienių reikalų ministeris Cielens, kuris reikalavo peržiūrėti sudarytą nenaudingą prekybos sutartį su Lenkija, su kuria prekybos padėtis labai nenormali. Lenkija, pav., pernai įvežė į Latviją prekių už 31.000.000 latų, o išvežė iš Latvijos už 2,6 mil. latų. Prekybos palengvinimui Cielens reikalavo įvesti užsienio prekybos monopolį (suvalstybinimą). Be to, jisai pasisakė už Latvijos, Estijos ir Lietuvos muitų uniją, nes jei šios trys valstybės nesusitars bendrai ūkiškoj srity, jos visos bus smulkios, nežymios pasauliniam ūky. Cielens taip pat nurodė, kad laikas pasirūpinti Sovietų Rusijos Latvijos prekybos sutarties pratęsimu. Greta ūkiško chaoso pasauly pastebimas ir politinis chaosas ir, gal, jau netoli tas laikas, kada politines kovas pradės spręsti ginklu. Kaip į rimtą pavojų, Cielens nurodė į Lenkijos ir Prancūzijos bloką ir Italijos Vokietijos suartėjimą. Tuose abiejuose blokuose Latvija aktyviai dalyvauti negalinti, nes ji būtų galutinai sunaikinta. Latvija turinti sudaryti kuo glaudžiausią politinę sąjungą su Lietuva ir Estija. Ši Cielenso kalba padarė latvių seime didelio įspūdžio.

Patvirtintas susitarimas dėl prekybos sutarties praplėtimo tarp Latvijos ir Estijos.

Latvijos spauda praneša, kad estų latvių prekybos derybose pasiekta susitarimo tarpusavio nusileidimo keliu ir atsižvelgiant į to susitarimo naudingumą abiem valstybėm. Prekių sąrašas esąs kiek platesnis, negu sutarty tarp Lietuvos ir Latvijos. Į sąrašus įtrauktos tik tos prekės, kurios gaminamos vienoj valstybėj. Nuo tokių prekių, kurios laikomos svarbios ir vienoj ir antroj valstybėj, sąrašai palikti laisvi. Yra eilė prekių, kurioms muitas panaikintas. Abiejų valstybių politikai ir ekonomistai dėl šios sutarties pasirašymo yra labai patenkinti.

Paskutinėmis žiniomis latvių ir estų vyriausybės patvirtino susitarimą dėl prekybos sutarties praplėtimo. Sutartis bus pasirašyta Talinė ir greit po to bus pristatyta abiejų valstybių parlamentams (seimams) ratifikuoti. Tiek latvių, tiek estų spauda reiškia didelio pasitenkinimo dėl derybų laimingo pasibaigimo.

Latvijos ekonominė ir finansinė būklė yra blogesnė negu Lietuvos.

Latvių spaudos žiniomis, per diskusijas latvių seime buvo labai plačiai nušviesta dabartinė Latvijos ekonominė būklė. Iš tų diskusijų visų pirma paaiškėjo, kad visų kultūrų javų plotai Latvijoje pranešė prieškarinius, bet katastrofiškas kainų kriti-

mas nuvedė prie to, kad ūkininkams neapsimoka net gamybos kainos. Sąryšy su tuo ūkių varžytynių skaičius 1925 m. siekęs vos 71, pernai pakilo iki 2142. Sviesto gamyba iš 13.000 tonų 1928 m. pernai pašoko iki 18.000, bet dėl kainų nukritimo sviesto pozicijoje nustota 15 mil. latų. Taip pat milžiniškus nuostolius turi medžio ir linų gamyba, kurių eksportas visai užkirstas. Žemės ūkio padėties pablogėjimas paveikė taip pat prekybą ir pramonę. Bedarbių skaičius dėl darbų susiaurinimo pramonėj padidėjo 5000. Prekybos balansas davė pernai 48 mil. latų pasyvą. Vidaus prekyba plinta labai nenormaliai. Prieš karą Rygoj 1000 gyventojų teko 13 įmonių, tuo tarpu dabar net 24. Mokesčių suma yra per sunki. Tuo tarpu kai Lietuvoj vienam gyventojui tenka 39 latai mokesčių, Estijoje — 59, Latvijoje jie siekia 74 latų. Dėl to pernai neįplaukė apie 1/2 mil. latų valstybinių mokesčių.

Latvijos skolos užsieniams siekia 110 mil. latų. Procentų ir amortizacijos latviams reikia mokėti po 4 1/2 mil. latų kasmet. Didelė šių paskolų dalis buvo užtraukta valstybės kūrimosi pradžioj.

Per seimo kalbas, kaipo į svarbiausią argumentą žemės ūkiui palaikyti ir plėsti, buvo nurodyta į Lietuvos gerovę. Lietuvoj esanti lengviausia padėtis, nes ji stipri žemės ūkio šalis ir neturinti tiek skolų, kaip Latvija.

Sudaryta nauja Lenkijos vyriausybė.

Lenkijos valstybės prezidentas pavedė pulkininkui Prystorui sudaryti naują ministerių kabinetą. Prystoras pateikė prezidentui naujo ministerių kabineto sąrašą. Naujam kabinetė ministeris pirmininkas Prystoras, užsienių reikalų ministeris Zaleskis (ligšiolinis), ministeris be portfelio — Pierackis, vidaus reikalų ministeris Skladkovskis (ligšiolinis), karo ministeris maršalas Pilsudskis (ligšiolinis), finansų ministeris Jonas Pilsudskis, teisingumo ministeris Michailovskis (ligšiolinis), švietimo ministeris Červinskis (ligšiolinis), žemės ūkio ministeris Janta-Polčynskis (ligšiolinis), prekybos ir pramonės — Sašikis.

Spaudoj pabrėžiama, kad svarbiausios ministerijos naujame kabinetė yra finansų ir prekybos ir pramonės ministerijos, kurios dabartinės ekonominės krizės metu turi ypatingos reikšmės.

Kai kurie laikraščiai Slaveko kabineto krizę mato finansiniuose sunkumuose ir vyriausybės bejėgiškume kovoti su ūkiškais sunkumais. Per paskutinius mėnesius lenkų ekonomine būklė žymiai pablogėjo.

Breslau įvyko triukšmingas Vokietijos fronto kovotojų suvažiavimas.

Spaudos žiniomis, gegužės 30 d. Breslau įvyko buvusių Vokietijos kovotojų sąjungos 12-tas suvažiavimas. Suvažiavo apie 100.000 sąjungos narių iš visų Vokietijos dalių. Tarp suvažiavusiųjų buvo ir visa eilė buv. Vokietijos karo vadovybės išvaidavusiųjų: gen. feldmaršalas Mackensen, generolai Seeckt, Goltz, Hutier, Luetwitz, buvęs sosto įpėdinis su žmona ir buvęs Saksonijos karalius, kuris priėmė kelių senų veteranų formacijų parada.

Per suvažiavimą neišvengė muštynių. Per susirėmimus vienas komunistas buvo užmuštas ir keliolika sužeista.

Atidarydamas suvažiavimą, jo pirmininkas Seldte pasakė kalbą, kurioj, visų pirma, priminė, kad turi būti noras parodyti visam pasauliui Vokietijos teises rytuose ir į rytus. Jis pasakė toliau, kad Silezijoje susiorganizavo išvaidavimo kariuomenė ir dabar prasideda vėl kova dėl naujo išvaidavimo, kuriai vadovaus fronto kovotojai kariai. Jis pabrėžė: „Mes fronto kovotojai niekuomet nesutiksime su atskyrimu ir atėmimu nuo Vokietijos Aukštosios Silezijos, Vakarų Prūsijos, Dancigo ir Klaipėdos“.

Prasidėjo derybos dėl prieškarinių skolų tarp Prancūzijos ir Sovietų Rusijos.

Prancūzų spauda praneša, kad tarp Prancūzijos ir Rusijos po ketverių metų pertraukos buvusios atnaujintos derybos dėl rusų prieškarinių skolų. Į Paryžių atvyko užsienių prekybos komisaras ir finansų departamento viršininkas ir turėjo visą eilę pasitarimų su prancūzų valdžios atstovais, su kuriais susitarė dėl metodų ginčijamiems klausimams išspręsti. Delegatai dabar jau yra sugrįžę į Maskvą. Į Paryžių jie vėl atvažiuos vasaros metu, kad baigtų šias derybas.

Kaina vntoms: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

„VILNIAUS“ spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 2. Telef. 776.

LIETUVOS KARIJOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIII metai

Kaunas, 1931 m. birželio 11 d.

Nr. 24 (628)

MŪSŲ VADUI VARDO DIENĄ.

*Vos žaros dar švito,
Vos sutemos traukės, —
Jau tvirtas, kaip uola, stovėjai.
Nors kliūtys granito,
Nors debesys niukės,
Nors kilo ir audros ir vėjai, —
Tu tvirtas, be baimės, stovėjai.*

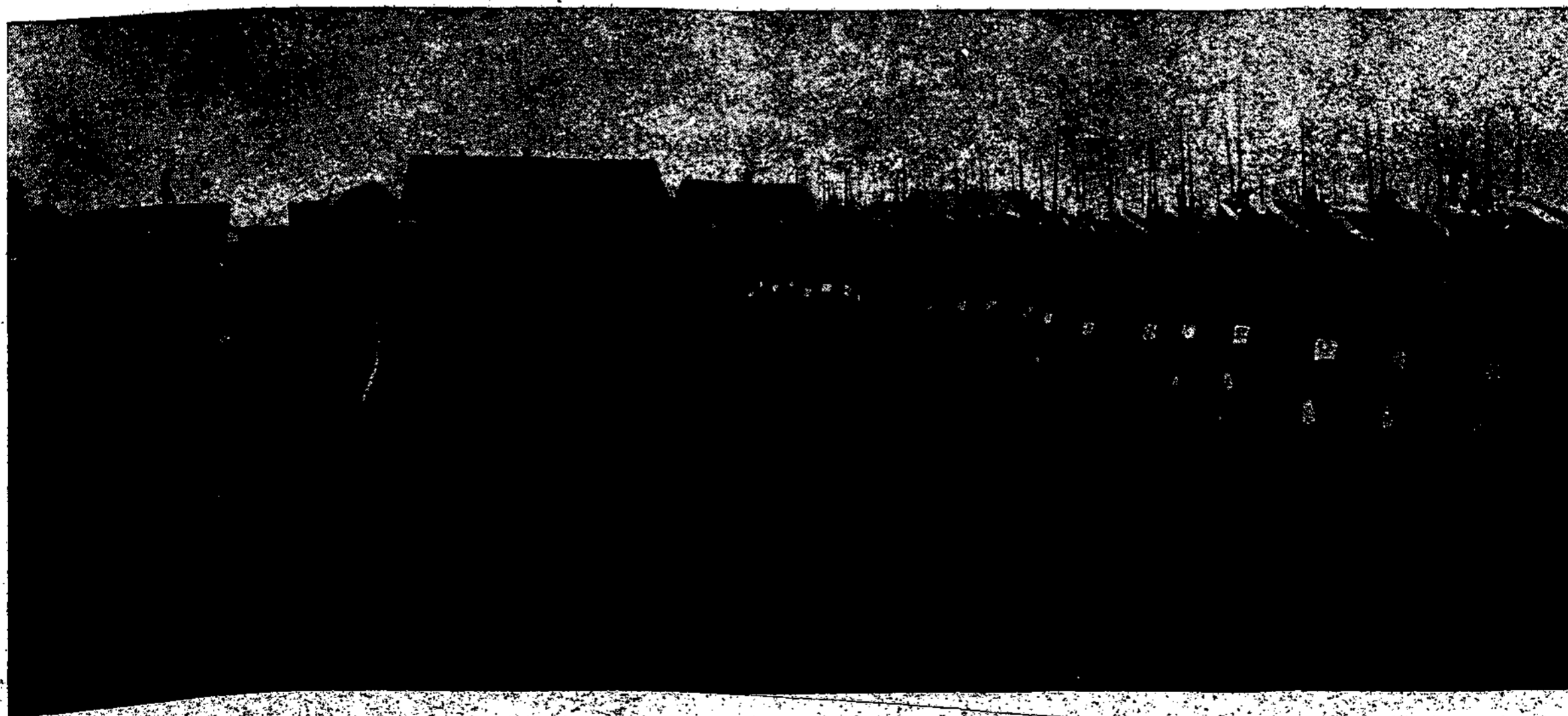
*Kai kraujas patvino
Po tėviškės šali,
O kelią kryžiavo pavojai,
Kai priešas mėgino
Paveržti mūs dalį, —
Prie vairo tėvynės Tu stojai,
Nors keiį apsupo pavojai.*

*Tarp staugiančių jūrių
Į saulėtą uostą,
Į laisvę ir rimtį vis yreis,
Be irklo, be būrių.
Kaip dyviną juostą,
Taip laisvę tėvynės sau skyrei,
Į rimtį ir gerį v.s yreis.*

*Mes linksmi šiandieną,
Mes švenčiame šventę,
Tau metų ilgiausių linkėjim! —
Ir džiaugsmą ne viena,
Ir vargą iškentę, —
Vis meile Tavąja stiprėjam.
Daug metų ilgiausių linkėjim!*

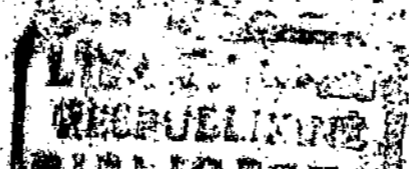
*O mylimas Vade,
Mes laukiame laiko,
Kai Vilniun mus traukti pamosi.
Sau tikslą suradę,
Mes ilgimės laiko,
Kai prieky galingas Tu stosi
Ir Vilniun keliauti pamosi! ...*

ANT. BERNOTAS.

Resp. Prezidentas (X) Ant. Smetona kalba į karūnus prieš pakeliant juos į karininko laipsnį.

A. Sulco foto.

IŠKILMINGA DIENA.

Vardinių proga.

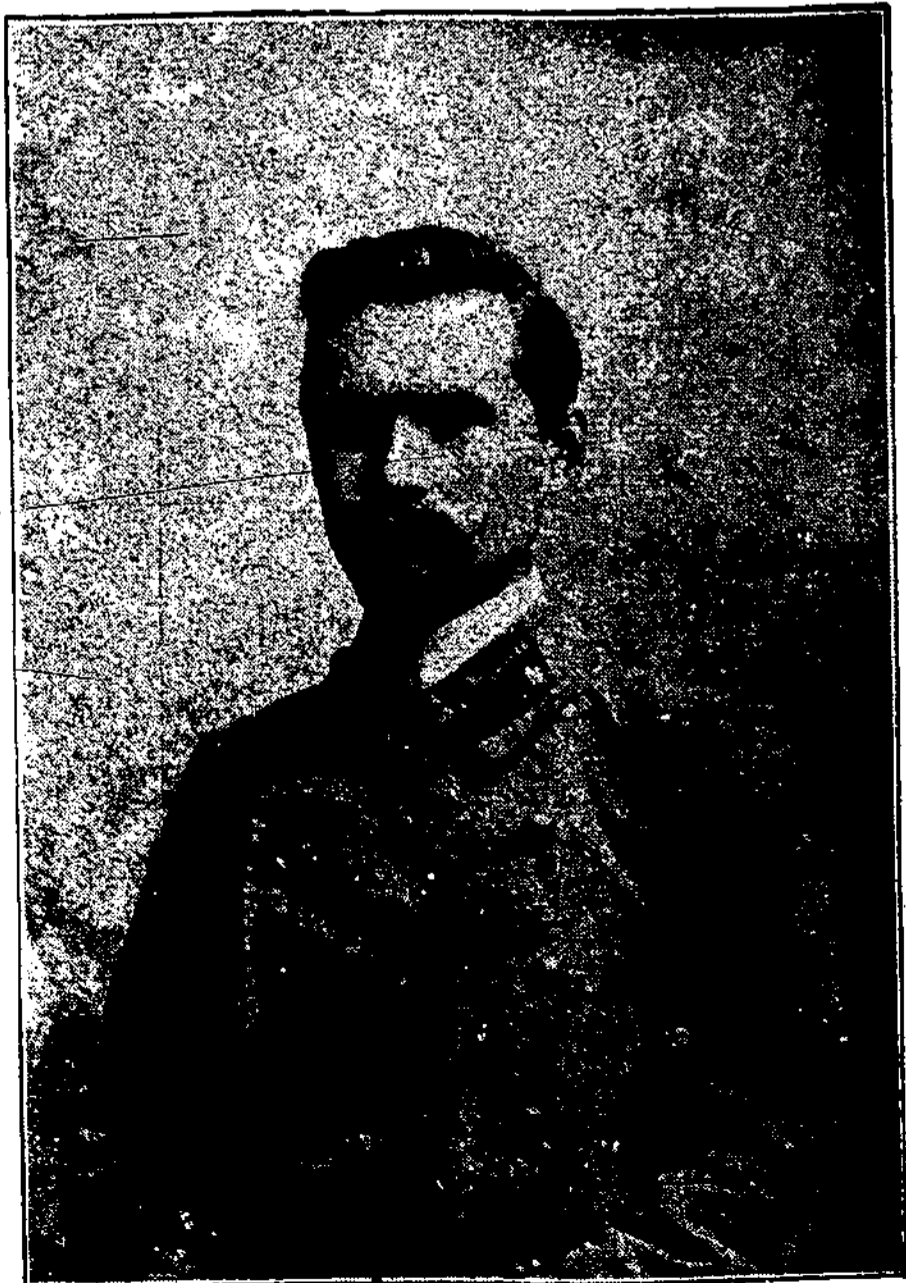
Birželio 13 dieną mūsų Respublikos Prezidentas **Antanas Smetona** iškilmingai švenčia savo vardines. Visa Lietuva savo gražiausiais linkėjimais ir sveikini-
mais džiaugsmingai prisideda prie tos kilnios dienos iškilmių, pareikšdama savo palankumą ir savo didį pasitikėjimą Tautos Vado valia ir jo vadovavimu, vedant mūsų kraštą į gražesnę ir laimingesnę ateitį.

Tuo labiau ta diena yra brangi ir reikšminga mums kariams, tuo labiau tą dieną mes reiškiamo savo džiaugsmą ir pasididžiavimą tikrai nusipelnusiu ir garbingu savo Vyriausiuoju Vadu.

Juk mes tikrai nuoširdžiai mylime savo Vyriausiąjį Vada — ir mylime ne žodžiu, ne jausmais, bet savo gyvu darbu ir gyvenimu, šventai atmindami ir vykdydami jo didžiausią troškimą: **d a u g i a u m u m y s e** susiklausymo ir vienybės.

Daugiausia, gal būt, ir jis mus, karius, myli ir tvirtai, neabejodamas mumis pasitiki, pavesdamas tokį svarbų ir atsakingą tautos gyvenime uždavinį — **s a u g o t i** ir ginti krašto laisvę ir visada ir visur palaikyti tvarką ir ramumą.

Tikrai jis mus myli ir domisi mūsų gyvenimu, darbais ir įvykiais, nes nuolat mes matome jį savo tarpe, savo eilėse — ar tai iškilmių metu, ar per manevrus, kariuomenės sporto šventę, ar kitais svarbesniais atsitikimais. Jis ne tik mus myli, bet gerai pažįsta, supranta ir įvertina. Nes dabartinis mūsų Prezidentas nėra aristokratų kilmės, arba puikiųjų ir slėpiningų didžiulio dvaro rūmų ponaitis. Jo gyvenimas, mokslas labai yra panašus į daugelio mūsų — kaimiečių, vargingo likimo sūnų dienas ir laimę.

Dabartinis R. P. Antanas Smetona studento laikais.

Bet tasai gyvenimas be galo įdomus ir pamokomas, — pamokomas tuo atžvilgiu, kaip papras-
to, šiaudinės pastogės kaimiečio sūnus per savo didelį pasiryžimą, darbštumą, savo krašto ir tautos meilę gali tapti garsus vyras ir visos Tautos Vadas. Juk, be abejo, iš visų vélesnio laiko mūsų visuomenės ir politikos veikėjų pirmoji vieta priklaus-
so **Antanui**

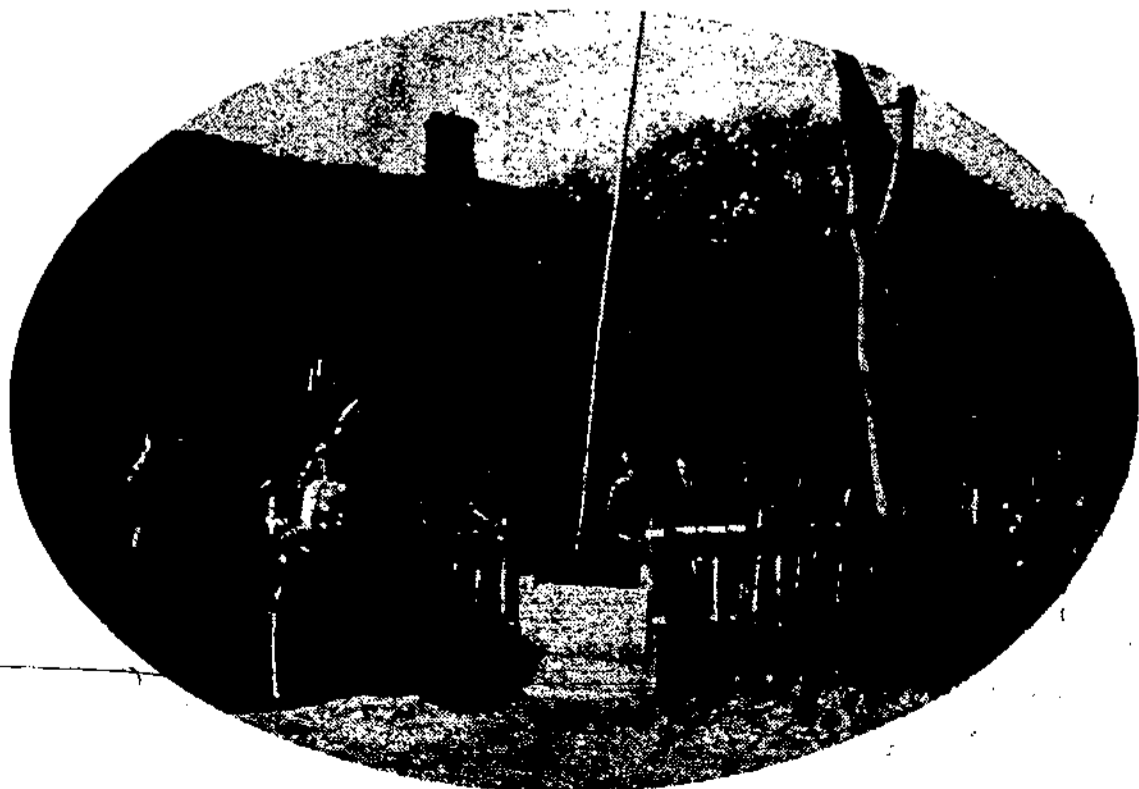
Smetonai. Priklauso ji A. Smetonai visais atžvilgiais: ir dėl jo einamųjų pareigų svarbumo, ir dėl jo pagarsėjimo ir įtakos mūsų visuomenėje, ir dėl jo nuveiktųjų darbų.

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona Linkuvos miestelio gatvėse, minios sveikinamas

Kilmė, šeima ir mokslas.

Ant. Smetona gimė 1874 mt. rugpiūčio 10 d. Užulėnų kaime, Taujėnų valsč., Ukmergės apskr. Tėvai — smulkūs ūkininkai, gan neturtingi ir gausūs savo šeima (turėjo 4 sūnus ir 3 dukteris) — savo vaikų į mokslą leisti negalėjo. Vis dėlto Antanas, turėdamas ypatingo patraukimo į mokslą, pasistengia, kad tėveliai duotų jam paspirties pasimokyti. Tačiau Antano tėvai ištesėjo jam duoti lėšų tik ligi Palangos progimnazijos. Bet toliau, nuo įstojimo į ją, per visą gimnazijos ir universiteto mokslo metą, turėjo pats savo darbu ir triūsų užsidirbti sau lėšų, kad galėtų gyventi ir mokytis.

Namai Užulėnų kaime, kur gimė Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona.

Pradžios mokyklą A. Smetona išėjo Taujėnuose, įstojęs 9 metų ir baigęs 14 metų. Paskum mokėsi privačiai: metus Ukmergėje ir pusę metų Liepojoj. Kiek pasiruošęs įstojo į Palangos progim. 3-ją klasę. Baigęs progimnaziją, įstojo Mintaujos gimnazijos 5-jon klasėn. Jau čia, mokinys būdamas, kaip tikras, susipratęs lietuvis, ima kovoti su šelstančia tuo metu Lietuvoj rusinimo dvasia.

1897 m. rudenį stoja į Petrapilio universiteto teisių skyrių. Bet 1899 mt., studentų streiko metu, išvaromas iš universiteto, drauge su kitais studentais, ir dar atsėdi 2 savaiti kalėjime. Rudenį vėl priimamas į universitetą, bet netrukus antrą kartą išvaromas, nes 1901 m. buvęs žandarų tardomas dėl lietuviškų raštų platinimo ir baustas dviem savaitėm tvirtovės. Pagaliau 1902 mt. pasiseka jam baigti universitetą ir gauti diplomą. A. Smetona, būdamas studentas, aktyviai dalyvauja lietuvių studentų ir labdarybės draugijose, organizuoja drauge su Č. Sasnausku lietuvių chorą ir, bendrai, jau ruošiasi į platesnį visuomenės gyvenimą.

Spaudos ir visuomenės darbo pradžia.

A. Smetona, baigęs universitetą, nutaria važiuoti į Vilnių, verstis advokato praktika — gyventi ir dirbti savajam krašte, su savais žmonėmis. Tačiau advokatūra netenka užsiimti: svarbiausia, pinigų nėra. Čia padeda jam Petras Vileišis, duodamas išversti lietuvių kalbon dvi knygutes. Tai buvo A. Smetonos pirmieji plunksnos darbai ir pirmasai honoraras — 200 rublių, kuriais pradėjo gyventi Vilniuje.

1903 mt. jis gauna vietą Vilniaus žemės banke. Bet čia tuojau buhalteris išpėja, kad „neužsiimtų litvomanija“, vadinaisi — lietuvių reikalais. 1904 mt. veda pamevėžietę Sofiją Chodokauskaitę ir sudaro Vilniuje naują lietuvių šeimą, apie kurią vis daugiau ir daugiau spiečiasi lietuvių inteligentų.

A. Smetona, tarnaudamas banke, nesurambėjo savo kanceliarijoj ir nesitenkina vien tik siauru ir asmeniškų valdininko darbu. Taip pat nepaiso jokių lenkomanų išpėjimų, tolydžio veržiasi į platesnį Vilniaus lietuvių visuomenės gyvenimą ir darbą — pradeda teatru, baigia politinių grupių konferencijomis.

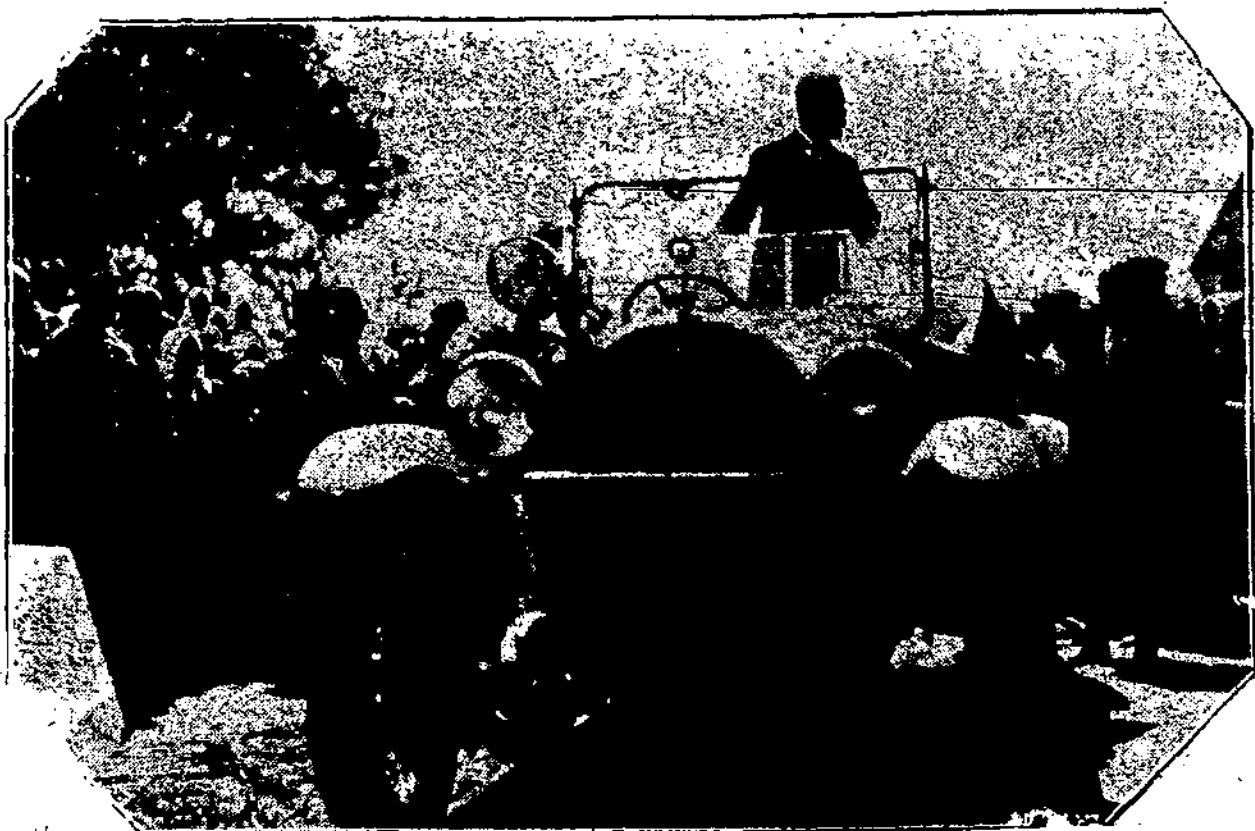
1904 mt. lietuviams nušvito nauja gadynė — leidžiama spauda. Vilniuje pasirodo nauji lietuvių laik-

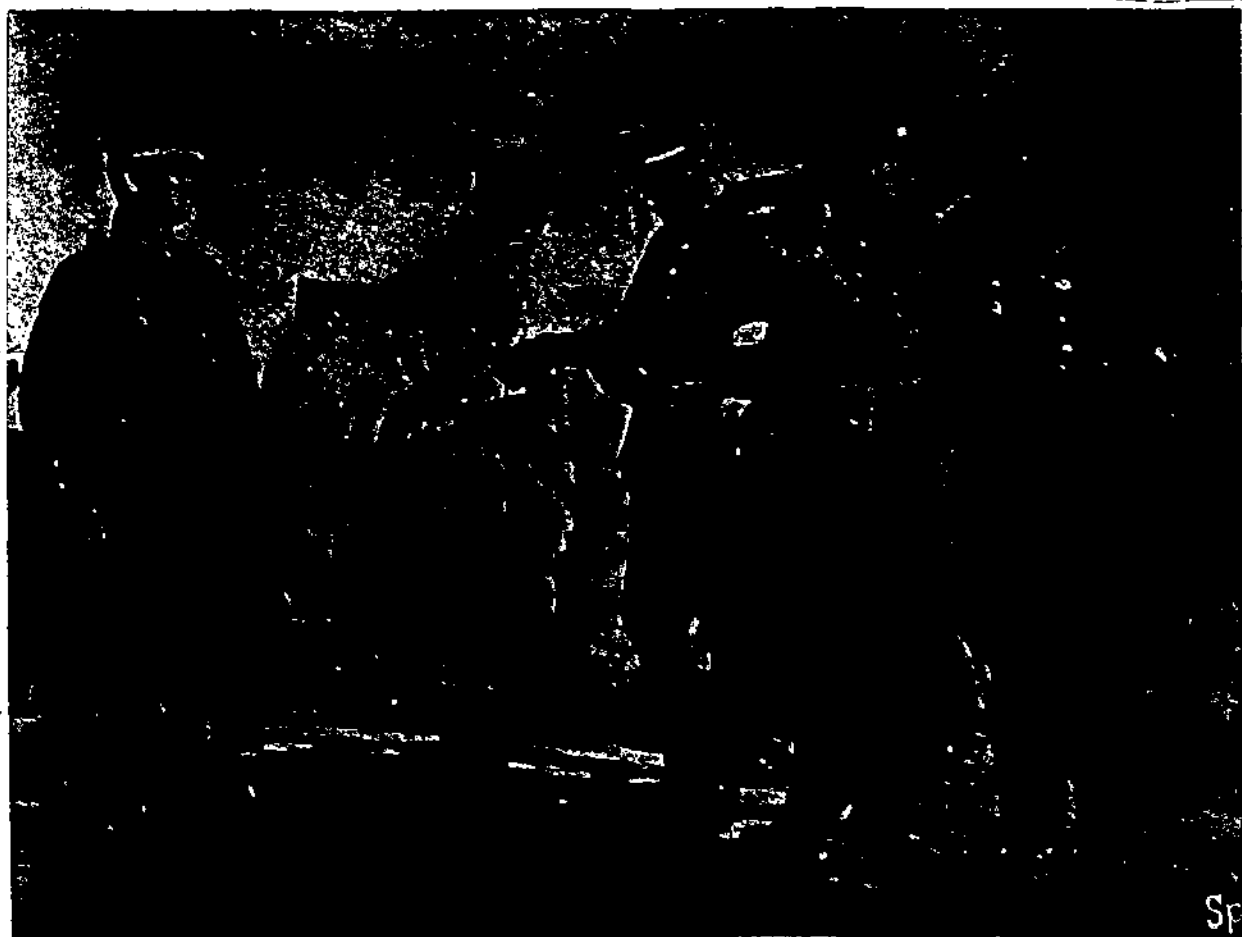
Respublikos Prezidentas Antanas Smetona atsisveikina su valstiečiais viename panemunės kaime.

Dar būdamas Palangoj, A. Smetona su keliais draugais mokiniiais buvo sudaręs slaptąjį tautininkų būrelį. Tasai būrelis kontrabanda gabenosi sau iš Prūsų „Apžvalgą“ ir kitokių raštų. Mintaujoj A. Smetona rado gražų tautininkų būrelį, kuriam kaip ir pirmininkavo a. a. J. Jablonskis.

1896 m. A. Smetonai teko nukentėti: jis buvo išvartytas iš Mintaujos gim. 8 klasės—dėl mokinių kovos, kurią pakėlė reikalaudami maldų gimtąja, arba bent lotynų kalba. Po to vos-ne-vos jam pasisekė įstoti į IX-ją Petrapilio gimnaziją ir baigti ją.

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona kalba į žmones.

Respublikos Prezidentas (trečias iš kairės) manevrų lauke.

Respublikos Prezidentas sutinkamas provincijoje savo kelionės metu po Lietuvą 1927 m.

raščiai. A. Smetona uoliai prie jų prisideda, ar tai redaguodamas, ar artimai bendradarbiaudamas. Pirmiausia redaguoja „Lietuvos Ūkininką“, kuris pasirodo 1905 mt. Nesutikęs su „L. Ū.“ grupės pažiūromis, išeina iš redakcijos ir 1906 mt., kun. Tumo prašomas, pradeda redaguoti „Vilniaus Žinias“. Ir čia nepasisekus, 1907 mt. susideda su savo draugais ir pradeda leisti „Viltį“, kurią redaguoja ligi 1912 mt. Iš „Vilties“ pasitraukęs sudaro naują laikraštį — „Vairą“.

Dirbdamas spaudoj, visą laiką A. Smetona tarnauja žemės banke, nes visuomenės ir žurnalistikos darbai negali dar išgyventi. Betarnaudamas tame banke, vieną kartą A. Smetona, kaip lietuvis, buvo užgautas tarnautojo lenko Zajačkovskio. Jis drįso sušukti: „meluoji, kaip lietuvis!“ Įskaudintas A. Smetona viešai drožė jam į veidą.

Darbai politikos srity.

Pirmas A. Smetonos didesnis žygis politikoj buvo 1905 mt., kada jis Didž. Vilniaus Seime dalyvauja prezidiume. Jau visai rimtas politikos, visuomenės ir diplomatijos dirvoj darbas prasideda 1914 mt., didžiojo karo pradžioj, kada sudaromas Vilniuje „Lietuvių komitetas nukent. dėl karo šelpti“ ir kada A. Smetona tampa jo pirmininku. Daugiausia jam tenka kovoti su lenkais ir net nuo jų nukentėti.

Smetonai aktyviai dalyvaujant, jau nuo pat vokiečių pasirodymo Vilniuje, slaptai darbuojasi prie komiteto nedidelis politikos veikėjų būrelis, kurio tikslas buvo sutrukdyti lenkų komiteto veikimą vokiečių sferose.

Daugiausia A. Smetonos iniciatyva pasirodė 1917 mt., sušaukiant Vilniuje lietuvių konferenciją. A. Smetona buvo išrinktas į prezidiumą, o paskum Liet. Tarybon, kuri virsta Valstybės Taryba, o jis išren-

kamas jos pirmininku. A. Smetona, būdamas šios aukščiausios lietuvių įstaiigos priešaky, ypačiai tuo momentu, kada labai apsiniukęs Lietuvos dangus, kada mūsų kraštą laiko apsupę iš visų pusių priešai ir tyko pagrobti, — tuomet jis įstengia pašalinti visus pavojus ir laimingai išveda tautą į šviesesnę rytojų. Ne veltui dar Vilniuje jis tampa Tautos Vadu.

1918 m. vasario 16 d. A. Smetonai teko garbė paskelbti Lietuvos Nepriklausomybę. 1919 m. balandžio 4 d. Valstybės Taryba išrenka Antaną Smetoną Pirmuoju Lietuvos Valstybės Prezidentu. Šias garbingas pareigas jis ėjo 13½ mėnesio, kol visą krašto valdžią ir reikalus atidavė Steigiamajam Seimui.

Didi yra nuopelnai pirmojo Valstybės Prezidento. Jo laikais sudarytas visas administracinis valstybės aparatas, suorganizuota kariuomenė, išvyti iš Lietuvos ribų bolševikai, bermontininkai,

Respublikos Prezidentas (X) atliekamu laiku nuo valstybės darbų dažnai mėgsta raitas pajvairinti savo poilsj. Ripskio foto.

aptvarkyti finansai ir visi kiti krašto valdymo ir gyvenimo reikalai.

A. Smetona, pasitraukęs iš valdžios, irgi nenustoja dirbęs: daug rašo, dalyvauja politiniame gyvenime, 1923 m. kviečiamas į universitetą eiti docento pareigas. Jis skaitė: senovės filosofiją, poetiką ir lietuvių kalbos stilistiką.

Bet šit sukrečia Lietuvą 1926 m. gruodžio 17 d. ivykiai. Vėl šaukiasi tėvynės gelbėtojai į kilnųjį Lietuvos vyrą ir vėl Antanas Smetona kviečiamas vesti tautą laisvės ir gerovės keliais. Ir dabar, kaip ir anais Lietuvos nepriklausomybės laikais, iš tikrųjų savo tarpe negalėjo surasti kito žmogaus, kuriam drąsiai būtų galėję pavesti tokią aukštą garbę ir tokias sunkias ir atsakingas pareigas prieš tautą ir prieš istoriją.

Tad visai nenuostabu, kad antrą kartą sutikdamas būti Tautos Vadu, tikrai istoriškai ir prasmingai tarė savo žodį:

Atskiros artilerijos grupės šventė.

Birželio mėn. 10 d. atskira artilerijos grupė švenčia metinę šventę. Atskiros artilerijos grupės pradžia eina nuo atsargos mokomosios baterijos įsteigimo, t. y. nuo 1921 m. rugpiūčio mėn. 21 d. Nepriklausomybės karas jau buvo pasibaigęs, todėl karo veiksmuose nebeteko dalyvauti nei minėtajai baterijai, nei iš jos išaugusiai artilerijos grupei.

1924 metais sausio mėn. atsargos mokomoji baterija buvo pavadinta mokomąja baterija, o ši 1928 metais jau gauna atskiros artilerijos grupės vardą. Minėtosioms baterijoms tada yra vadovavę kapitoniai Gailius, Alyta, Matulevičius, Dočkus ir Babickas.

Atsargos mokomoji ir vėlesnė mokomoji baterija turėjo ruošti visoms artilerijos dalims rikiuotės puskarininkių, artilerijos žvalgų, telefonistų ir kalvių. Todėl šioj baterijoj buvo įvairių komandų ir kursų, kuriuose kartais mokydavosi du šimtai su viršum kareivių. Tuo būdu baterijoj buvo susidaręs

artilерijos kareivių mokymo centras. Ligi 1928 m. buvo išleista pusdevinto šimto artilerijos puskarininkių ir daugiau kaip po šimta ryšių puskarininkių ir kalvių. Vėliau artilerijos puskarininkių mokymas buvo pavestas artilerijos dalims, o ryšininkų ir kalvių — specialėms kariuomenės dalims.

Mjr. Babickas,
ats. art. grupės vadas.

Todėl dabartinė atskira artilerijos grupė, kuriai vadovauja majoras Babickas, susideda iš rikiuotės baterijų ir mokomosios komandos, turi atskiro bataliono teises ir tvarkosi artilerijos pulko pagrindais. Grupės stovi Aukšt. Panemunėj, prie gražių Nemuno krantų ir dr. Basanavičiaus parko. Šioje vietoje nuo pat Lietuvos kariuomenės steigimosi pradžios vis stovėjo artilerijos dalys. Čia yra buvusi artilerijos vadovybės būstinė, čia steigėsi daugelis artilerijos dalių. Todėl Aukšt. Panemunė yra vadinama mūsų artilerijos lopšiu.

Paminėję atskiros artilerijos grupės metinę, palinkėkim jos vadi ir visems kariams našių darbų ir šviesios ateities. Tesididžiuoja jūsų žygiais visa kariuomenė ir Tėvynė!

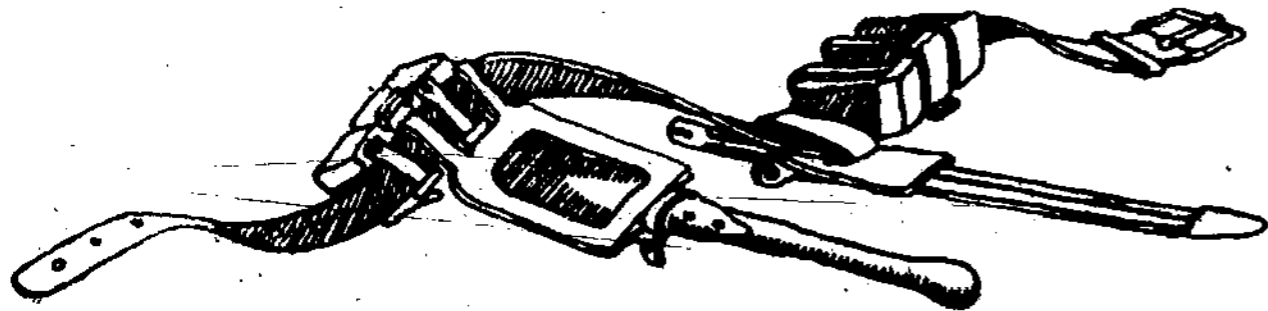
„Mano, kaip ir kiekvieno lietuvių, yra šventa pareiga ginti Lietuvos Valstybę ir Tautą šiuo tragiškiausiu jos gyvenimo metu.

„Todėl, pildydamas šią pareigą, pasiryžau priimti uždedamą man šią svarbią naštą ir, pasiėmęs Valstybės Vado pareigas, eiti jas tol, kol pati tauta, teisėtu keliu pašaukta, išves kraštą iš susidariusios padėties.

„Sunkių bendrų su Tavimi — Lietuvos Kariuomene — 1918 — 1920 m. kovų atminimas duoda man gilaus įsitikinimo, kad Jūsų pasišventimas Tėvynės Motinos gerovei liko tas pats ir Jūsų pažadas padės įveikti visas Lietuvos priešų žabangas“.

Mūsų dovana.

Paprastai vardo dieną savo mylimam žmogui yra teikiama gražių gėlių ir kitokių geresnių dovanų. Mes, kariai, savo Vyriausiojo Vado vardo dieną irgi neturime atsilikti. Nors trumpai susipažinę su jo gyvenimu ir darbais, pasiryškime taip mylėti tėvynę ir taip dirbti jos laisvei ir gerovei, kaip dirba ir kaip myli tėvynę pats mūsų Tautos Vadas. Mūsų darbai, mūsų pastangos ir kilimas bus Jam didžiausias džiaugsmas ir brangioji dovana. Ją mes sudėsime iš savo širdžių kilniųjų troškimų, sielos taurumo ir tvirtos nepalaužiamos valios siekimų ir laimėjimų.

Vakaras stovykloje.

*Supasi žaros tyliai vakarės,
Smenga į žemės glėbį tamsa.
Išplaukia rūko baltosios marės,
Spindi gėlėse perlais rasa.*

*Migdomas kvapas skleidžias iš šilo,
Migdomas kvapas plinta gėlių.
Sielai taip gera — skausmas nutilo,
Dingo tarp kalnų, gojų žalių.*

*Liūdnąją raudą traukia gegutė,
Skambą žavingas, lengvas ku-kū.
Vėjas nurimo, švelnus ką pūtė,
Vakaras geria rimtį lankų.*

*Virkdo liūdnai armoniką vyrai,
Garsas nuskrėija bangoms Neries:
Kalnuos prabyla, tilsta, išyra,
Supas, kaip laimė, burtuos nakties.*

*Dar valandelę muzika groja,
Skamba stovykla vien nuo dainų.
Greitai nutilsta, miegas apkloja —
Ir palapinės — kraštas sapnų.*

*Plaukia mėnulis tarpais žvaigždynų,
Siūlais šilkiniais audžia takus.
Vaikšto patruliai krūmuos lazdynų,
Miegančius sergsti, žiūri laukus.*

Ant. Bernotas.

Laiškas atsarginiams.

Mieli broliai atsarginiai! Mus visus jungia viena kariška dvasia. Mes skaitomės viena ir ta pati karių šeima. Visi mes gyvename viena ir ta pačia mintimi. Siekiame visi vieno tikslo, tad noriu su jumis pasidalyti keliomis trumpomis mintimis. Jūs, vieni anksčiau, kiti vėliau atlikę savo garbingą prievolę, atbuvę savo laiką tėvynės gynėjų mokykloje, pasisėmę jau to brangaus, kaip karo taip ir bendro mokslo, pasisėmę naujingų gyvenimui žinių, palikote kariuomenės eiles ir sugrįžote laimingi ir linksmi į ten, iš kur buvote atvykę. O kai karo pavojaus trimitas pasaulį, tai jūs ir vėl būsite mūsų eilėse ir eisime drauge ginti kas brangu visai mūsų tautai, kas brangu kiekvienam lietuviui. Taip pat ir mes, kaip ir jūs, atsitarnavę sugrįšime, palikę savo vietoj jaunuolius, į savo gimtuosius lizdus. Jūs šiandien jau namie. Žydinčiuose, kvepiančiuose, saulėtose, laisvos tėvynės laukuose su džiaugsmu, su pasigėrėjimu, su pasiryžimu pūrenat juodą žemelę. Pūrenat tuos derlingus, brolių krauju apšlakstytus, tėviškės laukus, su viltimi, kad jūsų darbas, jūsų triūsas, jūsų prakaitas išlietas veltui nenueis, bet sulauksite vaisingo aukso derliaus. Taip pat ir mes, dabar tarnaujantieji kariuomenės eilėse, dirbdami visos tautos ir laisvos tėvynės gerovei, lavindamiesi, mokydami, grūdindami valią ir pasiryžimą, tikimės, kad ir mūsų šis triūsas nebus be vaisių. Anksčiau ar vėliau mes tą mokslą panaudosime garbingiems žygiams atvaduoti iš grobikų kas mums priklauso, kas mums yra brangu. Sunkus tas darbas. Sunkus darbas pūrenant juodą žemelę, varant lankoj pradalgę, taip pat yra sunkus ir karo mokslas. Reikia padėti daug jėgų, išlieti daug karšto prakaito, nes to reikalauja pats darbas. Juk kiekvienas darbas, kiekvienas užsiėmimas yra sunkus, jei iš to darbo norima susilaukti gerų vaisių. Tad kiekvienas, kas nori savo darbo vaisiais pasidžiaugti, pasididžiuoti, tas dirba atsidažęs tam darbui visa savo jėga. Visa savo siela, su pasiryžimu, kantriai nešdamas to darbo visas sunkenybes, su viltimi, kad tas darbas duos gerus vaisius, kuriais ne tik pats, bet ir kiti galės pasidžiaugti ir pasididžiuoti. Todėl mums, ypač kariams, reikia su pasiryžimu, su atsidėjimu kantriai nešti visas karo prievolės sunkenybes, kurios gali pasitaikyti, dirbant tą kilnų darbą. Juk mes dar jauni, tvirti tautos atžalos, bendrai veikdami, vieni sodžiu, kiti kariuomenės eilėse, tai galime įvykdyti, kad mūsų tauta būtų pasauliui pavyzdžiu, kaip prieš 500 ir daugiau šimtmečių metų, kada buvo garbinga lietuvių tauta su savo didvyriais. Galime nuveikti labai daug, tik reikia gerų norų ir pasiaukojimo, ypač po karo tarnybos, kada esame igavę daugiau bendro mokslo ir gyvenimo praktikos. Daugiau sukultūrėję. Kada akys aiškiau žiūri į pasaulį, tai tada galime tą patį įgytąjį mokslą, tą drausmę, tą žmoniškumą skiepyti jaunesiems mūsų broliams, kad jie jau nuo mažens, nuo jaunų dienų, augtų kilnioj, kaip bendro gyvenimo, taip ir tėvynės reikaluose, karžygio dvasioj. Kad jie nuo mažų dienų pažintų savo kraštą, pažintų savo tėvynę, pažintų kas yra gyvenimas. Šiandien tam darbui yra plati dirva. Dirva, kurioj galima pasėti, pasodinti tą brangią sėklą — grūdą, iš kurio išaugtų garbingi mūsų tautos ateiviai didvyriai. Juk mes jau ir šiandien galime pažvelgti su pasididžiavimu pasauliui į akis. Galime pasidžiaugti savo brolių pirmtakūnų darbais. Jų darbo vaisiai šiandien yra mūsų džiaugsmu, mūsų gyvenimu. Gyvename laisvoj savo sentėvių žemėj, kur jau nuo seniai senų dainių

Latvija šventė savo laivyno dešimtmetį.

Birželio 11 ir 12 dieną Liepojoj, kuri laikoma laivyno baze, įvyko didelės iškilmės, minint Latvijos karo laivyno 10-ties metų sukaktį. Į tas iškilmes latviai susilaukė daugelio karo laivų, kaip atstovų, iš kitų valstybių.

Šių dienų Latvijos karo laivynas susideda: kariškas laivas „Virsaitis“, talpumo — 525 tonų, greitis — 17 mazgų; nardomieji laivai „Ronis“ ir „Spidola“ — kiekvienas po 450 tonų talpumo; traleriai — „Viesturs“ ir „Imanta“, kiekvienas po 250 tonų; nardomųjų laivų bazė — „Varonis“. Be to, yra visa eilė motorinių katerų ir hidroplanai, kurie papildo karo laivyną.

Mintis, sudaryti savąjį karo laivyną, gimė dar prieš 12 metų, kai Latvijos kariuomenė atkakliai grūmėsi su bermontininkais ir bolševikais. Kovoje su bermontininkais, ypač vaduojant Rygą, daug padėjo sąjungininkų karo laivai, kurie visu smarkumu bombardavo bermontininkų pozicijas ir privertė atitraukti.

Tuomet ir kilo mintis, kad reikia turėti savas, nors koks, karo laivynas. Tolimesnės operacijos prieš Bermondą aiškiai parodė, kad skubiai improvizuotas karo laivynas — surinkti ir apginkluoti upių garlaiviai — labai daug padėjo ir nulėmė, puolant Kuršą ir paįmiant Mintaują. 1919 m. net buvo įsteigta jūrų valdyba prie vyriausiojo vado štabo.

Tačiau baigėsi karo veiksmai, buvo susitaikyta su Sovietų Rusija, ir pats laivynėlis, kaip nebereikalingas, buvo likviduotas — garlaiviai gražinti savininkams. Tik šit netrukus pasisekė ištraukti iš vandens (Rygos įlankoj 1917 m. paskendusį) buvusį vokiečių tralerį „M. 68“.

Šis laivas skubiai buvo atremontuotas ir jau 1921 m. nuleistas į vandenį. Iškilmių metų jis buvo pakrikštytas „Virsaiciu“. Tasai „Virsaitis“ ir sudarė pradžią Latvijos karo laivyno gyvenime. Latvijoje susirado gana daug buvusių laivyno karininkų. Šitie karininkai su dideliu pasiryžimu ir sumanumu pradėjo varyti darbą, steigdami jūrų karišką jėgą.

Be laivų, reikėjo dar hidroplanų. Pirmasai toks mokomasis hidroplanas „Aizsargs“ buvo įsigytas duosniosios visuomenės aukomis.

1924 m. po karštų debatų seime, buvo priimtas įstatymas ir nuspręsta pastatyti keletą nardomųjų laivų ir porą tralerių. Kranto apsaugos eskadros viršininku buvo paskirtas admirolas Kaizerlingas, kuris ir dabar vadovauja Latvijos karo laivynui.

Laivyno įstatymui praėjus, netrukus Prancūzijoje buvo užsakyti ir pastatyti du nardomieji laivai ir du traleriai. Vėliau buvo įsigyti ir kiti laivai.

Įdomu pažymėti, kad savo susiorganizavimo laikotarpy (nuo 1923 — 1931 m.) Latvijos karo laivynas atliko visą eilę plaukiojimų į užsienius, tuo iškeldamas Latvijos vardą ir padidindamas jos garbę. Buvo aplankyti Vokietijos, Švedijos, Anglijos, Prancūzijos, Suomijos uostai.

Jubiliejinų iškilmių proga linkime Latvijos karo laivynui augti, stiprėti ir visada gražiai reprezentuoti savo valstybę, tiek taikos, tiek karo metu. **M.**

yra apdainuota. Kur mūsų tėvų sentėvių daug prakaito išlieta. Tad tą visa prisimindami, prisimindami mūsų brolių pirmtakūnų nuveiktus darbus, jų laimėjimus per jų pasiryžimą, sukruksime ir mes į bendrą tautos ir tėvynės gerovei darbą, kad ateity mes pasirodytumėm pasauliui esą verti vadintis praeities lietuvių didvyrių palikuonimis. **V y t e n i e t i s.**

Pulk. A. Birontas.

KARIUOMENĖS ORGANIZACIJA.

Pradedant kalbėti apie kariuomenės organizaciją, reikia išsiaiškinti, kas toji kariuomenė iš esmės yra ir nustatyti jos santykius su valstybe.

Pasaulinės kultūros istorija iki šio laiko dar nežino kito kultūringų žmonių bendradarbiavimo ir sugyvenimo būdo be valstybės. Patsai bendradarbiavimas pasireiškia pavidale daugelio įvairių karinių, kultūrinių, tikybinių, ekonominių organizacijų, visuomeniško bei komunalinio pobūdžio susivienijimu, politinių partijų ir t. t. Aukščiausia žmonių organizacijos forma yra valstybė; ji apima savyje visas kitas organizacijas, o taip pat ir kariuomenę.

Kiekviena valstybė turi savyje viešpatavimo pradą, be kurio ji negalėtų egzistuoti. Valstybei pridera ta pirmąją ir aukščiausiąją, iš jos pačios paeinanti, teisė vykdyti savo valią, net neatsižvelgiant į atskirų žmonių, grupių ar organizacijų norus. Priverstinės valdžios formos žymių turi savyje ir visuomeniško pobūdžio organizacijos, tačiau tą teisę jos yra gavusios iš valstybės ir tik valstybės galia jos yra stiprios. Pati valstybė savo teisę valdyti iš nieko nėra paveldėjusi; tos teisės pradžios nėra iš vienos, valstybę sudarančių organizacijų, negalima išvesti; ta teisė yra kiekvienos valstybės charakteringas požymys, arba ypatybė.

Ginkluota ir tam tikrais pamatais organizuota valstybės pajėga yra kariuomenė. Pati kariuomenės sąvoka susideda iš dviejų elementų: ginkluotos pajėgos ir valstybinės pajėgos. Kaip ginkluota pajėga, kariuomenė susideda iš tam tikros organizuotos ir ginkluotos masės žmonių; kaip valstybinė pajėga — ji yra valstybinis organas, dėl jos ir joje gyvena.

Pats kariuomenės atsiradimas yra išdava kiekvienos valstybės noro savarankiškai egzistuoti ir laiduoti savo ateitį.

Kariuomenei skiriamos ypatingai svarbios ir atsakingos pareigos — apsaugoti pačios valstybės egzistenciją, joje nustatyta ir ypatinga tvarka ir už-

tikrinti ateitį. Ta tvarka pasireiškia visišku kiekvieno prie kariuomenės priklausančio asmens atskiros valios apvienijimu ir visišku kiekvieno kario pasidavimu kariškai drausmei. Kariuomenėje santykis tarp įsakymo ir to įsakymo pildymo privestas iki paskutinio laipsnio tikslumo ir visiško apvienijimo individualių masės norų viena galinga valia.

Kiekvienos tautos gyvenime būna momentų, kada visos krašto materialės ir moralės jėgos koncentruojamos aplink vieną tašką, apie vieną valią; tas momentas vadinasi karas. Per karą pasiekti rezultatai ir yra tikrasis matas kiekvienos valstybės svoriui ir tarptautinei reikšmei išmatuoti. Siekdama visai savarankiškai progreso, kiekviena valstybė turi atskirų ir dažnai priešingų interesų. Kada diplomatiniais keliu interesų skirtumų nepasiseka prašalinti, kyla karas, nes nėra ir negali būti tokios instancijos, kuri teisingai išspręstų kilusį ginčą ir patenkintų abi puses. Iš tikrųjų karas yra ta pati diplomatija, tik kitomis priemonėmis vedama. Čia nugalėtojas ginklu priverčia priešingą pusę pasiduoti savo valiai ir, diktodamas sąlygas, įvykdo savo siekimus.

Be kariuomenės arba armijos valstybės, turinčios jūrų sienas, steigia dar karišką laivyną, kurio tikslai tie patys, kaip ir kariuomenės. Taikos metu kariškas laivynas padeda augti ir plėtotis prekybos laivynui ir reikiant jį apsaugo.

Valstybėms, turinčioms kolonijų, su jomis tektų atsisveikinti, jei jos neturėtų galingo laivyno. Kadangi kariavimo sąlygos jūroje yra kitokios, negu sausumoj, todėl steigiamos jūrų ministerijos, kurios, karui ištikus, dirba kontakte su karo, arba, kaip pas mus vadina, krašto apsaugos ministerija.

Vadinasi, ginkluotos krašto pajėgos dalinasi: žemyno ir jūrų pajėgos. Žemyno pajėgos — kariuomenė arba armija skiriasi į nuolatinę arba aktyvią kariuomenę, atsargą ir apsaugą. Aktyvi arba nuolatinė kariuomenė susidaro iš atliekančių karinę prievolę

jaunų vyrų ir tam tikro kadro karininkų ir puskarininkų. Karininkų rolė — paruošti ir išauklėti tinkamų tėvynės gynėjų. Šiame darbe puskarininkiai yra karininkų artimiausi padėjėjai. Be kareivių auklėjimo, karininkams tenka kita svarbi rolė, būtent: būti tinkamais vadais kautynėse, būti karo atžvilgiu gerai prisiruošusiems ir apsiginklavusiems ne tik ginklu, bet ir žiniomis. Kiekvienas karininkas, neatsižvelgiant į jo rangą, turi gerai sugebėti pavestai jam daliai kautynėse vadovauti ir kiek galima daugiau pareikšti atkaklumo ir pasipriešinimo. Karininkui maža yra baigti nustatytus mokslus ir įsigyti laipsnį. Karininkas turi turėti labai daug ir kitų privalumų: visų pirma, jis turi būti didelis patriotas ir savo krašto mylėtojas; jis turi būti gabus, doras, energingas, darbštus; turi sugebėti išlaikyti patikėtas jam paslaptis, vadinasi, negali būti plepus; turi būti narsus, kuklus, rimtas ir blaivus. Ypač kautynėse jis neprivalo nusiminti, turėdamas galvoje, kad ir priešui negeriau sekasi kaip jam, kad ir priešas turi tokių pat nenugalimų sunkenybių, kaip ir jis. Žodžiu, jis turi pasitikėti savimi ir savo žmonėmis ir jų tarpe turėti pakankamai autoriteto.

Štai kaip turi atrodyti tikras karininkas!

Kiekvienas jaunuolis, stodamas į karo mokyklą, turi gerai pagalvoti, ar jis atitiks čia išdėstytas sąlygas, ar jis sugebės kautynių momentu pateisinti savo privilegijuotą taikos meto būvį. Neatitinkas čia išvardytų sąlygų karininkas apsunkins valstybę ir vyresnybę, ir pagaliau vistiek bus priverstas išeiti iš kariuomenės. Ne vien tik graži uniforma ir pasilinksminimai laukia jį, palikus karo mokyklos suolus; jį laukia sunkus kasdieninis darbas, rūpesčiai, griežta drausmė. Karo specialybė, kaip ir visos specialybės, reikalauja mokėjimo ir patyrimo. Jei palyginamai trumpu laiku galima įsigyti reikalingų žinių, tai patyrimas reikalauja daug ilgesnio laiko. Žinojimas žmogų išmokslina, tačiau patyrimas auklėja ir išdirba charakterį. Nepaslaptis, kad karo dalykuose charakteris reiškia žymiai daugiau, negu intelektas. Afišuo-tis savo mokėjimu bei žiniomis yra lengva, tačiau visa tai realizuoti gyvenime yra daug sunkiau; čia reikalingas tvirtas būdas, tvirta valia.

Atsarga susideda iš karininkų ir kareivių, jau tarnavusių aktyvioje tarnyboje. Kilus karui, jais komplektuojamos iš anksto numatytos naujos kariuomenės dalys ir papildomos nuolatinės. Atsargoje kareiviai, puskarininkiai ir karininkai laikomi maždaug iki 42 — 44 metų; po to jie pervedami į apsaugą iki tam tikro amžiaus, o vėliau visai išbraukiami iš sąrašų.

Apsauga šaukiama ypatingais atsitikimais, kada kraštui gresia didelis pavojus. Ji susideda iš dalies iš kariuomenėje jau tarnavusių ir iš dalies skubiai pamokytų vartoti ginklą ir kariuomenėje visai netarnavusių žmonių. Apsauga naudojama daugiausia kariuomenės užpakaly: gurguolėje, aviacijos, artilerijos ir inžinerijos parkuose, saugoti sandėlius, tiltus ir palaikyti tvarką krašto viduje. Labai retais atsitikimais galima ją panaudoti ir kautynėse.

Ginkluotų pajėgų sutvarkymas turi būti susijęs su strategijos, taktikos ir ūkio reikalavimais. Šiuos reikalavimus turint galvoje, kariuomenė skirstoma į ginklų rūšis ir tarnybas, pastarosios vėl skirstomos į atskiras dalis bei įstaigas su tuo išskaičiavimu, kad, suvedus atskirus vienetus krūvon, jie galėtų bendra-

darbiauti ir vienas kitam padėti. Ginklų rūšys maždaug yra šios:

1) pėstininkų, 2) artilerijos, 3) kavalerijos, 4) inžinerijos ir 5) aviacijos. Tarnybos: generalio štabo, intendantūros, ginklavimo, administracijos, topografijos, teismo, sanitarijos ir veterinarijos.

Kad kiekviena ginklų rūšis būtų tinkamai sunaudota, ji skirstoma savarankiais vienetais rikiuotės ir ūkio atžvilgiu. Tokie vienetai vadinami atskiriomis dalimis. Pėstininkų tokia atskira dalis yra pulkas, atskiras batalionas, bet gali būti ir atskira kuopa. Atskira dalis arba pulkas valdymo patogumo ir mokymo dėliai dalinama į smulkesnius vienetus — į 3 batalionus, batalionas — į 3 kuopas, kuopa — į 3 būrius ir būrys — į 3 skyrius. Savo ruožtu, kad būtų patogiau vadovauti ir bendrą mokymą vykdyti, trys pulkai sudaro pėstininkų diviziją, o 2 — 3 pėstininkų divizijos, drauge su keliais artilerijos, inžinerijos, aviacijos, kavalerijos pulkais, sudaro korpa arba tokį vieneta, kuris turi visas ginklų rūšis ir tarnybas ir gali savarankiškai ir sėkmingai operuoti su priešu. 2 — 3 korpai sudaro armiją.

Panašus suskirstymas ne visose valstybėse yra vienodas. Kiekviena valstybė savo ginkluotas jėgas tvarko savaip, tačiau tas suskirstymas maždaug atitinka čia nurodytus pavyzdžius.

Savarankios valstybės, ypač mažos, tokios, kaip Lietuva, taikos metu turi laikyti kariuomenės kuo daugiausia, tačiau nė viena valstybė negali kariuomenės laikyti per daug dėl grynai ekonomiškų sumetimų. Todėl taikos metu paprastai laikomas tik patsai kariuomenės kadras, arba, kitaip tariant, kariuomenės branduolys. Karo metu, tuoj po paskelbimo mobilizacijos, kariuomenės dalys persitvarko iš anksto numatytais karo meto etatais arba karo meto normomis. Čia reikia turėti galvoj, kad karo metu padidėja ne tik žmonių, bet didėja ir atskirų vienetų skaičius. Daroma tatau visai paprastai: pasipildęs atsarginiais, iki karo meto etatų, taikos metu pulkas ir palikęs dalį karininkų ir puskarininkų, išeina karo laukan, užleisdamas kareivines pašauktiems iš atsargos kariams, iš kurių paliktieji išėjusio pulko karininkai skubiai formuoja visai naują pulką, apsiginkluoja ir reikiant taip pat traukia karan.

Antros eilės susiformavusiam pulkui visas apšarvavimas, ginklai, rūbai, gurguolė, maisto atsarga paruošiama taikos metu ir laikoma pulko sandėliuose, kaipo neliečiama atsarga. Išvykus karan antros eilės pulkui, jei pakanka medžiaginių išteklių ir žmonių atsargos, gali būti formuojamas trečios eilės pulkas, bet dažniausiai formuojamas atsargos batalionas, kad papildytų nuostolius anksčiau minėtų dviejų pulkų.

Artilerija, nors ir yra atskira ginklų rūšis, bet negali savarankiškai veikti. Artilerija duodama pėstininkams ir kavalerijai pagalbon, kad jas sustiprintų. Lauko artilerija dalinasi į raitąją artileriją, skiriamą kavalerijos dalims ir pėsčiąją lauko artileriją, skiriamą pėstininkų dalims. Kaip vienos, taip ir antros rūšies administracinis artilerijos vienetas yra artilerijos pulkas (Rusijoje anksčiau buvo brigada), kuris susideda iš 4, labai retai iš 6 baterijų. Kiekvienoj baterijoje — 4 patrankos. Artilerija skiriama prie pėstininkų ir kavalerijos dalių su išskaičiavimu, kad vienai pėstininkų arba kavalerijos divizijai tektų maždaug vienas artilerijos pulkas. Be grynai rikiuotės artilerijos dalių yra dar artilerijos parkai. Šių tikslas

— vežioti armijos užpakaly ne tik artilerijos sviedinius, bet ir šautuvų šovinius ir jais papildyti fronte stovinčių dalių atsargą. Patys parkai savo atsargą papildė iš tuo tikslu netoliese fronto steigiamų artilerijos lauko sandėlių.

Kavalerijos rolė kautynėse — žvalgyba. Kadai- se, Fridricho Didžiojo laikais, kavaleriją vadindavo karo lauko karaliene. Tais laikais kavalerija nulemdavo kautynes ir, vydama sumuštą priešą, galutinai sunaikindavo jį. Fridricho Didžiojo laikų kavalerija, vadovaujama senų patyrusių kavaleristų — Zeidlic'o ir Citten'o — buvo baises ir pavojingas priešui ginklas. Kol dar menka buvo karo technika, jos audringų atakų neįstengdavo atremti jokia pėstininkų dalis. Ilgainiui, technikai tobulėjant, sumenkėjo kavalerijos rolė kariuomenėje. Pavojingiausias kavalerijos priešas — kulkosvaidis ir vielos užtvaros. Gerai apginkluoti kulkosvaidžiais pėstininkai iškloja atakuojančius juos kavaleristus iki vieno. Generolas Krasnovas savo knygoje „Ot dvuglavago orla k krasnomu znameniu“ nurodo vieną tikrai buvusį didžiojo karo metu epizodą, kada vengrų kavalerijos divizija netikėtai susidūrė su rusų pėstininkų pulku. Susidarė tokia situacija, kad vengrų kavalerijos divizijos vadas, grafas Munkačy, nutarė atakuoti rusus.

Laikydamasis savo senų ir garbingų kavalerijos tradicijų su riksmu: „Tegyvuoja karalius ir imperatorius“, vengrai raitųjų rikiuotėje puolė rusų pėstininkų pulką, bet nespėjo prisiartinti dar ligi dviejų šimtų žingsnių, jau žuvo pats divizijos vadas, visi jos sūnūs, visi kiti karininkai ir beveik visi kareiviai. Čia Munkačy padarė grynai taktišką klaidą: jam reikėjo nusodinti raitininkus nuo arklių, arklius paslėpti užpakaly ir pradėti kautynes skleistinėje pėstininkų rikiuotėje. Tuomet jis tikriausiai kovą būtų laimėjęs, sutaupęs daug brangių gyvybių, išlaikęs savo tradicijas, o kas svarbiausia, būtų puikiausiai patarnavęs savo tėvynei. Tiesa, kare būna momentų, kada vadas turi parodyti kareiviams dvasios kilnumo, narsumo ir pasiaukojimo pavyzdį, tačiau svarbiausias kiekvieno vado uždavinys — laimėti kovą, arba bent priešui pakenkti.

Be žvalgybos, kare kavalerija naudojama: 1) kovai su priešu kavalerija, 2) ryšiui tarp atskirų dalių palaikyti, 3) didesnėmis masėmis veikti prieš užpakaly, 4) sumuštą priešą persekioti ir 5) kaip ariergardas — pridengti patiemis besitraukiant. Kavalerija, žingsniu jodama, daro 125 žingsnius per minutę, risčia — 300 žingsnių ir zovadu arba šuoliais nuo 500 iki 700 žingsnių per minutę. Neatsižvelgiant į jos greitį, kaip minėjau anksčiau, kavalerija daug nukentia nuo kulkosvaidžių ir šautuvų ugnies, kadangi raitininkas drauge su arkliu sudaro pernelyg didelį taikinį. Kavalerijos veikimo sėkmingumas daug pareina nuo tereno savybių. Miškai, balos, upės, kalnuotos vietos kavalerijos veikimą smarkiai apsunkina arba daro visai neįmanomą. Nakties metu kavaleriją naudoti kautynėse griežtai draudžiama.

Kavalerijos apmokymas ir papildymas yra labai sunkus, nes atsargoje reikia turėti ne tik apmokytų kareivių, bet ir arklių. Karui ištikus, kavalerijos pulkai dažniausiai antros eilės pulkų neduoda, o tik vieni patys sustiprėję išeina karan. Raitųjų rikiuotėje kavalerija kovoja išsirikavusi į vieną liniją, bet ne voromis. Tik tuo būdu ji tegali suduoti priešui smūgį. Voros vartojamos tik žygyje. Raitųjų rikiuotėje kavalerija kai kada gali ata-

Lauko radio stotis.

kuoti ir pakrikusius pėstininkus, o taip pat ir artileriją. Atakuojant artileriją, reikia pasistengti užpulti ją netikėtai ir užėti jai iš užpakalio arba iš šono. Atakuojant prieš kavaleriją, jojama risčia. Prisiartinus iki 500—600 žingsnių, pereinama į galopą. Paskutinius 100—200 žingsnių jojama, kiek arklys išsigali. Jei laukas, kur turi įvykti ataka, apšaudomas ar artilerijos, ar kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi, atakon visą laiką jojama galopu. Atakuojant visada reikia stengtis apsiausti prieš sparną. Didesnėms kavalerijos masėms duodama pagalbą artilerija ir sunkieji kulkosvaidžiai, kurie užima pozicijas sparnuose. Kad, atakai nepasisėkus, galima būtų ją pakartoti arba laiduoti sau tvarkingą atsitraukimą, prieš ataką išskiriamas rezervas. Jei ir rezervui nepasisėkė priešas apverst, tuomet artilerija ir kulkosvaidžiai turi atidengti smarkiausią ugnį ir iš visų jėgų savo kavaleriją paremti ir suteikti jais galimybės susitvarkyti. Atakoje raitininkas kaunasi kardu ir ietimi. Kiekvienas raitininkas turi mokėti gerai tuos ginklus vartoti. Seni kavaleristai mėgsta pasakoti, kada pirmuoju smūgiu prieš galva nulėkdavo nuo pečių, arba vienu geru kirtimu perkirsdavo jį iki pat balno.

Pėstininkų rikiuotėje kavalerija kovoja, kaip pėstininkai, ir gali atlikti visus pėstininkams skiriamus uždavinius. Pats uždavinio atlikimas visuomet šiek tiek sutrukdomas dėl užpakaly pasilikusių arklių.

Pėstininkų uždaviniams atlikti kavaleriją daugiausia naudoja ten, kur pėstininkai negali suspėti laiku atvykti, pavyzdžiui: svarbioje vietoje pralaužtas frontas, nėra arti rezervų, o spragą reikia skubiai užkišti.

Administraciniu kavalerijos vienetu, kaip ir pėstininkų, laikomas pulkas. Kavalerijos pulkas susideda iš pulko štabo ir maždaug 4, daugiausia 6 rikiuotės eskadronų, mokomojo eskadrono, technikos eskadrono, sunkiųjų kulkosvaidžių eskadrono, ūkio eskadrono ir muzikantų komandos. Du kavalerijos pulkai sudaro kavalerijos brigadą, o trys pulkai — kavalerijos diviziją. Eskadrono žmonių skaičius ne visur vienodas: vidutiniškai būna 120 — 150 kareivių.

(B. d.).

„Ka aš turiu ir kas aš esu — už visa tai dėkoju tau, mano tėvyne“.
Hoffmann von Fallersleben.

Kampotos bulvės.

3. Mano ir tavo tėvo pinigais pirkto.

— Tau ir dabar, tur būt, juokai: kaip tu bulves piauštai? Žiūrėkit, vyrai, kas lieka iš didelės, — parodė Domaitis Čiučylos skustą bulvę, kuri buvo nedidesnė už laukinį obuoliuką, tik k a m p u o t a.

— Tai egzempliorius, juk čia tik dešimta dalis bulvės! — nusistebėjo ir Jurkus.

— Svarbu kariuomenėje! Ar valdžiai turto maža, vis greičiau baigta. Džirkš, džirkš, per keturius pabraukimus bulvė baigta, — šypsodamasis gyrėsi Čiučyla.

— Žinoma svarbu, ne valdžios, bet mano ir tavo tėvo pinigais pirkto šitos bulvės. Mes turim tau pyti, kas bus, jei visi taip piauštys, — Domaitis subarė.

— Tik jau nesikarščiuok, jei tu nori, gali ir su dantimis plonai nugrauzinėti, o aš žinau savo darbą.

— O jei nori, pranešiu būrininkui, padžiūsi po kardu, tada švelniau skutinėsi, — aiškino Petkus.

— Jei visi sutaupysim — bus milijonai, jei mėtysime, ar žinai, kiek gali išmėtyti.

— Tik jau dėl Domaicio ir dėl mūsų visų valstybė elgetauti neis. Kol aš tarnausiu — užteks.

Tyla. Giedrią nuotaiką apgulė nejaukus slėgimas.

Čiučyla su Andriuliu išėjo sandėlin, atnešti bulvių.

— Žinot ką, vyrai, reikia Čiučylą sulaikyti, jis tik mėto, naikina viską, — tarė Petkus.

— O ką? — paklausė Domaitis.

— Aš sumaniau: nutarkim visas eskadronas su juo nesikalbėti.

— Sakysiu, visas mūsų būrys nutaria nieko neatsakyti, ko tik jis klaustų, o jis plepėti mėgsta, — tikina Petkus.

— Gerai sakai, puiki bausmė, — pritaria Domaitis.

— Višinskio gatvėje vaikšto panelės, kad jas devynios, viena visai daili! — sugrįžęs Čiučyla linksmi beria žodžius.

Apsidairo. Visi tyli, jam į akis nežiūri.

— Ar ilgai čia skusim, po šimts galų, jau pilnas katilas — kalba Čiučyla. — Dar prieš pabaigą gal kokį punktelių užtrauksim, a, kaip jūs manot? Tai kokio velnio čia dabar tylit?!

— Domaiti, užvilsk bent punktelių šitos dainos:

„Ejo merga karvių milžt ir sutiko jautį“.

Čiučyla seka visų veidus. Sakytum, visi apkurto, nebegirdi jo kalbos; nors ir duok niūksą stačiai pasmakrėn.

— Ar ilgai jūs rūksit?

Andriulis, padėjęs jam bulvių atnešti, išikiša: „Čia, lyg mažas vaikas, tegu sau tyli, o tau tik plepėti.“

— Tyli, tegu sau tyli, bet matai, lyg susitarę, mane tiesiog erzina.

Domaitis pažiūri į Andriulį, įsakymo žodį meta: „Tylėk!“

Kariūnų prausykla Neryje vasaros rytą (Kalnicos stovykloj).

Tyla. Už lango sidabrinė naktis, supiaustytas mėnuo, be sniego, be rūko, spindi balksvai mėlynojo aukštumoj.

Čiučylą suima kažin koks piktas nerimas, nori dabar girdėti nors vieną žodį. Taip, kažin ką norėtų sužinoti, jei jie nors žodį pasakytų, būtų išaiškinta, lyg paslaptis. Ir jam sunku kalbėti. Bet jis, ilgai ieškojęs žodžių, suranda ir švelniai taria:

— Koks gražus vakaras, mėnuo, brole, kaip sidabrinis keptuvas. Slaptai pažiūri į Domaitį, Petkų, o tie negirdi. Šalti kurtiniai.

Baigiasi bulvės, jis gražiomis živelėmis, plonai piaušto. Gerai, bulvės baigiasi, bet ką reiškia šita tylą?

Baigė bulves skusti. Visi sau patylomis kalba, o kai jis klausia — neatsako.

Eina per rajoną, visi kalbasi, tik nuo ja visi šalinasi. Trauk juos

devyni velniai, nekalba — nereikia, jis piktai nutaria. Po valandėlės jis svyruoja dėl savo nutarimo ir vėl norėtų kalbėti.

— Dabar greit bulves skusime...

Tyla. Jis pajuto veiduose dirginantį šaltį.

. Nusiplovę rankas, visi rengiasi gulti. Visi bulvių skutikai šnibzdasi su draugais. Jam nejauku, jis jaučia, kad tai jam taikomos tos pašnabzdų šnekos. Pikta ir liūdna.

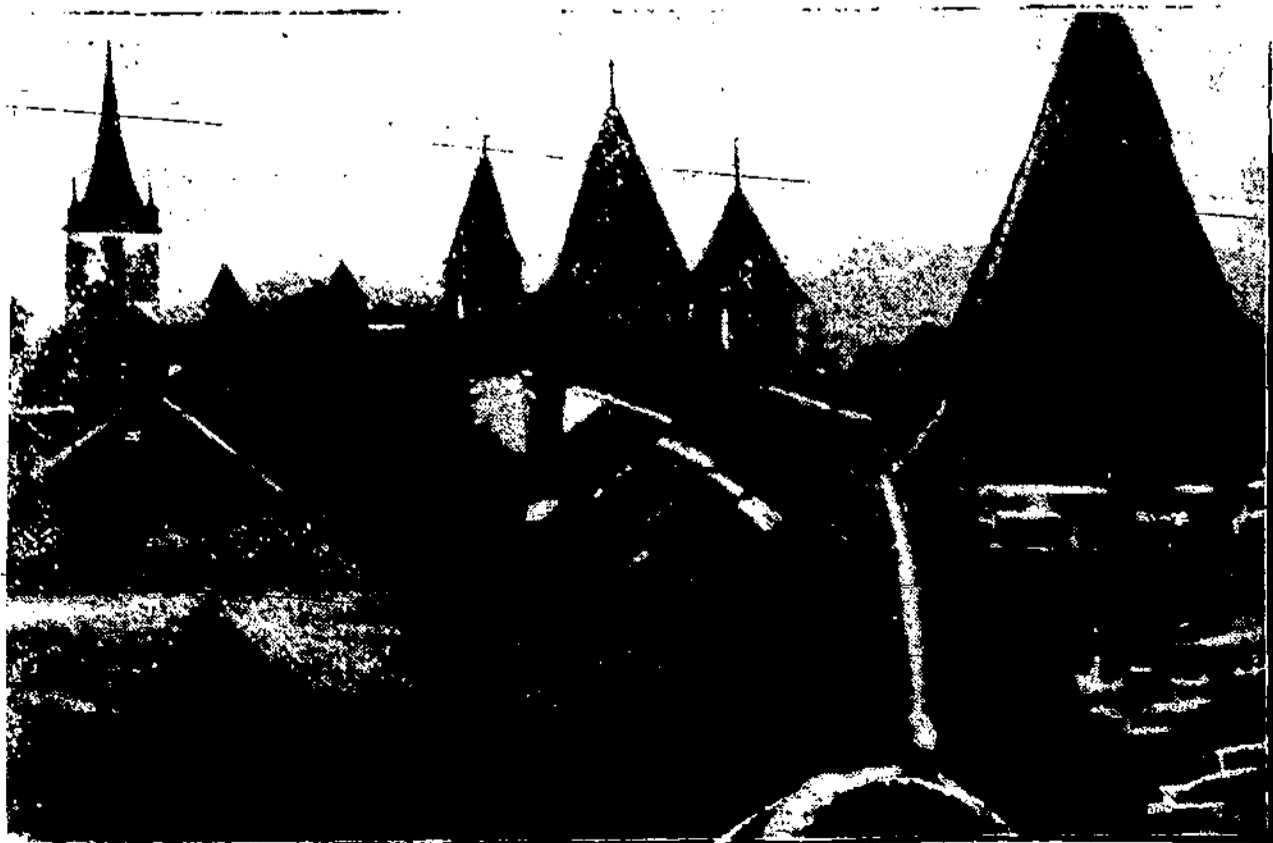
Petkus ir Jurkus guli šalia jo. Jie nusirengę visada pasikalbėdavo, o šį vakarą skubiai galvas apsiklojo. Argi jie miega?

Kariškas jaunimo auklėjimas Šveicarijoje.

Šveicarijoje krašto apsauga sutvarkyta milicijos pagrindais. Įvairių ginklų rūšių karo vienetai sudaromi tiksliai tam tikru valdžios dekretu, būtent: šaukiant naujokus trumpam laikui pamokyti. Šveicarijoje taikos metu kariuomenės nedaug, bet reikiant sąlyje gali būti įvykdyta mobilizacija per 12 val., išstatant apie pusę milijono pavyzdinčiai organizuotos, gerai apmokytos ir apginkluotos kariuomenės.

Dėl tokios sistemos Šveicarijoj daug dedama pastangų, kad bendrai visą visuomenę tinkamai parengtų krašto gynimo reikalui. Ypatingai kreipiama dėmesio į fizinį ir moralinį jaunimo auklėjimą, be kurio labai sunku, o gal būt ir negalima būtų buvę sutvarkyti kariuomenę milicijos pamatais. Čia iš pat mažens vaikams šeimynose ir mokyklose diegiamas gilus patriotizmas ir karšta meilė karo dalykams. Manevrų metu mokyklose mokslas nutraukiamas, mokiniai su mokytojais vyksta žiūrėti manevrų. Čia visai paprasta moksleiviams dalyvauti paraduose, o taip pat prisiziūrėti pašauktųjų mokymo. Gražus kariuomenės marširavimas, kariški paradai visuomet turi didžios įtakos jaunimui. Fizinė mankšta mokyklose privaloma visiems mokiniams. Jau 1878 m. Šveicarijoje buvo išleistas dekretas dėl priverstino gimnastikos mokymo nuo 10 iki 13 metų amžiaus. Pagal šį dekretą gimnastikai skiriama 2 val. per savaitę, o per metus — 60 val. Šiais laikais gimnastikos mokymas vaikams privalomas nuo 6 metų. Gimnastikos programose iš pradžių numatomi įvairūs tautiški žaidimai, švedų gimnastika, o vėliau mankštotos su įvairiais įrankiais ir mašinomis. Nuo gimnastikos gali būti paleidžiami tiksliai fiziškai silpni. Atleidžiamųjų sąrašai turi būt patvirtinti šalies karo departamento. Mokyklų mokytojai mokytojos taip pat privalo išeiti tam tikrą gimnastikos kursą. Šiam reikalui karo departamentas organizuoja specialius gimnastikos kursus, kuriuose paruošiami mokykloms gimnastikos instruktoriai. Tos rūšies kursus gali organizuoti ir kitos valdžios įstaigos, bet priverstinai

Mureno miesto viduramžio mūrai.

reikalaujama, kad kursų programos būtų patvirtintos karo departamento, kuris protarpiais daro inspektorialinius kursų apžiūrėjimus. Gimnastikos ir sporto draugijos yra labai plačiai vyriausybės remiamos. Bendrai, dabar fizinis jaunuomenės lavinimas, kūno kultūros auklėjimas taip aukštai stovi, kad iš kiekvieno 100 yra ne daugiau 9, 8 fiziškai silpni jaunuoliai. Nuo 10 iki 12 metų vaikai jau pradeda tankinės rikiuotės mokytis iki kuopos mokymo.

Baigusiems aukštesnę mokyklą tolimesniame fiziniame lavinimui organizuojami prie mokyklų, o taip pat privačių asmenų, kursai, kurie esti 3-jų rūšių: 1) savanoriams kursai be ginklų; 2) savanoriams kursai su ginklais ir 3) jauniems šauliams kursai. Šie visi kursai nemokami ir plačiai vyriausybės subsidijuojami. Kursuose be ginklų mokoma: tankinės rikiuotės, gimnastikos, atletinių ir tautiškų žaidimų. Mokymo valandų skaičius per metus iki 70 — 80. Paprastai vienam instruktoriui pavedama 15 — 10 jaunuolių grupė. Baigusiems kursus išduodami tam tikri pažymėjimai, kurie įteikiami tam tikroms įstaigoms, šaukiant naujokus.

Kursuose su ginklais dėstoma šautuvas, jo dalys, šautuvo užlaikymas, šaudymas ir t. t. Šiuose kursuose instruktoriais gali būti tiksliai karininkai arba puskarininkiai. Vienas instruktorius moko 10 — 12 jaunuolių grupę, per metus jie turi 70 — 80 šios rūšies pamokų. Antruose ir trečiuose metuose programa žymiai padidinta. Kiekvienam mokiniui išduodama šautuvas, šovinynas ir gimnastikai palaidinukas. Fiziškai silpnesniems išduodami lengvesni šautuvai. Baigusiems kursus išduodamos tam tikros knygtės, kuriose žymima, kas buvo dėstoma, kiek valandų ir mokymo rezultatai. Šias knygtes jaunuoliai patiekia, šaukiant juos kariuomenėn. Kiekviename apskrityje bendras karinio ruošimo vadovavimas priklauso tam tikram komitetui, kuris tiesiogiai priklauso karo departamentui, o jaunų moksleivių kursai organizuojami krašto šaulių s-gos ir kitų d-jų. Baigusieji kursų gauna nedidelę subsidiją. Be minėtų trijų rūšių kursų, Šveicarijoje dar esti kadetų korpusai, steigiami prie aukštesnių mokyklų. Kadetų korpusų organizacija gyvuoja jau nuo 1876 m.; iš pat pradžių jie buvo steigiami draugijų, vėliau plačiai remiami vyriausybės. Kadetų korpusuose per 2-jus metus pareinama gana platus ruošimo kursas.

Bendroji kadetų korpusų programa apima: vadovavimas kautynių lauke, portifikacija, topografija, šaudymai iš visokių ginklų rūšių. Bendrai, mokoma to, ką privalo mokėti geras ir sumanus puskarininkis. Kiekvienas kadetas gauna iš valdžios karo uniformą, apšarvavimą ir ginklus. Baigusiems kursus, 5 mokymo valandos įskaitomos į vieną karo tarnybos dieną.

Šitaip yra susitvarkiusi maža kultūringa Šveicarijos valstybė karo ir krašto gynimo atžvilgiu.

Didžiojo karo audros siaučiant, iš visų pusių kovojančių valstybių ji buvo apsupta, bet sugebėjo išsilaikyti neįtraukta pragaištingan šaliai karan.

Ats. j. p. Z. Gerulaitis.

Vasaros atostogos ir ekskursijos.

Artėjant vasaros atostogoms, manau, ne vienas iš draugų paklausia: O ką veiksiu atostogų metu? Kuo pajvairinsiu tas gražias, saulėtas vasaros dienas? Bet, tur būt, ne vienas jaunuolis atostogų metu gal mano aplankyti Lietuvos garsiuosius piliakalnius, Mažąją Lietuvą su gražiuoju Klaipėdos uostu, Baltijos pajūrį ar laikinąją sostinę su jos garsenybėmis... Taip, drauge! Ir aš apie tai svajoju. Manau, kad nieks ir neginčys, jog daugiausia mes laimėsime pasivažinėję vasarą po Lietuvos kraštus... Taip! Bet ne vienas gal mano išdumti į Europos didmiesčius, ten vasaroti... Nieko prieš neturiu, bet vis dėlto noriu manyti, kad dar per maža pažįstamas Lietuvos kraštas, mūsų tėvynė, jos žavinčios kiekvieno širdį apylinkės... Todėl, ar pirmučiausia nereikėtų mums labiau susipažinti su ta aplinkuma, kurioj mes esame gimę ir užaugę, o tik paskui leistis į platesnį pasaulį. Juk, iš tikrųjų, užsienis, reikia pasakyti, daugiau domisi mūsų kraštu negu mes patys. Jie būriais vasaroja vėsioje Palangoje, gėrisi Nydos vandenimis, Birštono kurortu...

Ekskursijoms vadovauti, manau, neatsisakys ir mūsų pedagogai, tiksliai tuo reikalu prie jų kreipkimės, informuokimės, kol dar nevēlu.

Taip pat teko girdėti, kad kai kuriose mokyklose kariškojo parengimo instruktoriai rengia vasarą taip pat ekskursijas, tiksliai, žinoma, norėdami daugiau pagilinti kariškąsias mūsų žinias. Mano aplankyti Kauną, Karo muziejų, kareivines ir šiaip įdomesnes vietas. Aišku, mes draugai, tokiems mūsų gerb. instruktorių sumanymams mielu noru pritariame. Juk iš to mums bus didžiausia nauda! Per visus mokslo metus daugiausia mes naudojames tik statutais, teoretinėmis žiniomis, o vasarą, atsilankę Kaune ar kitame didesniame apskrities mieste, mes tas žinias pagilinsime gyvais faktais, praktika!

Todėl, draugai, naudokimės proga! Vadovaujami mūsų mokytojų — instruktorių, aplankysime ne vieną mums dar nežinomą Lietuvos kampelį. Geriau pažinti savo kraštą yra kiekvieno susipratusio lietuvio šventa pareiga.

S e r b e n t o U o g e l e .

Kariškas jaunimo parengimas Japonijoje.

Kariškas jaunimo parengimas Japonijoje pastaruoju metu labai plačiai vartojamas. Šioje valstybėje karišką parengimą praeina visi mokiniai, tiek aukštųjų, tiek žemesniųjų ir specialiųjų mokyklų. Apytikriai skaičiuojant kasmetai iš Japonijos mokyklų išleidžiama 60—70 tūkstančių jaunuolių, gerai išmokytų ir parengtų karišku atžvilgiu. Daugelis jų visai tinka, kad užimtų vadų bei instruktorių vietas kariuomenėje.

Kariško parengimo programa Japonų mokyklose labai plati. Į ją įeina: rikiuotės mokymas, lauko tarnyba, signalizacija, topografija ir t. t. Be šitų praktiškų pamokų, japonų mokykloje laikomos paskaitos ir iš kitų karo mokslo sričių: pritaikinimas kautynėse įvairių ginklo rūšių kariuomenės, lauko fortifikacija, kariški keliai ir susisiekimas, valstybės apsaugos sistemos ir t. t.

Iš to matome, kad mes, įvesdami karišką parengimą savo mokyklose, nesame kažkokie novatoriai bei išsišokėliai, o priešingai, toli gražu atsilikę. Visos valstybės tuo atžvilgiu jau daug yra padariusios ir plačiai užsimojusios.

Su „Kariu“ atsisveikinant.

(Vasaros atostogoms besiantinant).

Baigiasi mokslo metai, paskutinės jų dienos neriasi praėtin. Po gana ilgoko darbo susilauksime linksmy vasaros atostogų. Net dviem su puse mėnesiui teks atsisveikinti su mokyklos suolu ir draugais.

Mums, mokiniams, jau gerai pažįstamas savo dvasia ir idėjomis „Karys“, kuris mus visus mokslo metus lankė. Pradedami vasaroti ir jam turime tarti sudiev! Tas „sudiev“ skamba kažin kodėl liūdnai, su ilgesiu. Mat, daugumas mokinių žino, kad šeštadieniais nebeatlankys jų „Karys“, nebeatneš įvairių žinių, galvosūkių ir brangių „kuprinės pabirų“. Kodėl?! Todėl, kad prasideda vasaroti!

Būtų perdaug atkaklu ir nedėkinga, kad mes, pradėdami vasaros atostogą, nepažvelgtumėm praėtin, neapsvarstytumėm kiek mums gero yra padaręs „Karys“. Juk jis kas savaitę lankė mus, kas savaitę vis su naujomis žiniomis, kas savaitę su naujomis „kuprinės pabiromis“, su naujais galvosūkiiais ir taip per devynius mėnesius! Reikia jam už tai nuoširdžiai padėkoti, sutvirtinti draugiškumo ryšius, kad kitais mokslo metais, atvykus mums gimnazijon, pirmas draugas, kurį mes sutiksime, būtų „Karys“!

Mes su „Kariu“ jau artimai susigyvenom, todėl vasarotimo laikas, palyginamai nors ir trumpas, vis dėlto vers nemažą jo ilgėtis.

Sudiev, mylimasis „Kary“, sudiev iki naujų mokslo metų!
B a l y s G e n d v i l a s .

Paskutinė karo mokslo pamoka.

Katedroje sėdi kapitonas. Klasėje ramu, tylu. Sugirgžda suolas, pasiraivo vienas, antras mokinytis ir vėl nieko, vėl tylu. Per karo mokslo pamokas visada taip, be skambaus, tvirto kapitono balso, niekada nieko negirdėti; mokiniai netriukšmauja, bet šiandien ir kapitonas tyli. Tyli ir klasė. Ne vienam norėtųsi paklausti kapitoną, kodėl šiandien tokia graži, viliojančia diena užsidarėm klasėje, kodėl neiname į laukus? Kodėl?!

— Šiandien turime paskutinę pamoką, po vasaros atostogų pradėsime vėl darbą, — pakildamas iš katedros pradeda kapitonas.

Paskutinė pamoka, kaip nemalonai tai skamba! Jei algebros uždavinynas prakaitu pakvipo, jei geometrijos teoremos liko nebenugalimos belaukiant vasaros atostogų, tai karo mokslas vis labiau darėsi viliojantis. Mes negalvojome, kad jis baigsis kartu su mokslo metais.

— Šiomet, — tęsia kapitonas, dideliais žingsniais matuodamas klasę, — mūsų darbas buvo gana nuobodus. Turėjome praėti tokius dalykus, kurie vargiai ką suįdomina. Gerai pamenu, kai žiemą jūs skųsdavotės dėl tos rikiuotės, dėl sukinių, kurie jums iki gyvo kaulo nusibosdavę. Atėjo pavasaris ir kada jūs porą kartų turėjot užsiėmimus lauke, karo mokslas buvo įdomiausias dalykas. Kaip jūs manote, ar tik pavasario saulei šviečiant, kada žemė žaliu kilimu apsidengusi, tegalima užsiiminėti lauke? Ar maloniam šalteliui gnaibant nosį negalima išeiti į laukus, į blizgančio sniego karalystę. Galima. Ir mes kitais mokslo metais tai darysime, mažai teks mums klasėje sėdėti. Bet kad tai įvyktų, reikia neužmiršti to, ką mes šiomet išmokom, nes užmiršus, darbą vėl reikės pradėti nuo „nuobodžiosios programos“. Todėl vasarodami kartas nuo karto prisiminkite karo mokslą, pavartykite užrašus, keli būrin suėję pakartokit rikiuotę. Iš to bus didelė nauda, nes nereikės, pradėdant darbą, jokių pakartojimų, galėsime varytis toliau.

Kapitonas nutilo. Girdėti tik sunkūs jo žingsniai. Mokiniai vis dar negali suprasti, kad šiandien iš tikrųjų paskutinė pamoka, kad tik po dviejų su viršum vasarotimo mėnesių tepamatys kapitoną.

Kapitonas sustojo ties vienu suolu ir paklausė mokinį:

— Pasakyk man, tamsta, ar žvalgai turi kautis?

— Žvalgų vyriausias uždavinys išžvalgyti nurodytą vietą, barą, vengiant bent kokių kautynių, nes tai gali pakenkti sėkmingai darbą atlikti. Tik netikėtai susidūrus su priešu, žvalgų kautynės gali būti pateisinamos, — atpasakoja paklaustasis.

— Na, gerai, prašau sėstis, — plačiai šypsodamasis atsakė kapitonas. — Matau, kad jums suteiktos žinios „neišgaravo“. Tvirtai tikiu, kad kitais mokslo metais nereikės iš naujo jų mokytis.

— Nenusivilsite! — kažin kas klasės gale atsiliepė.

— Kažin? — netiki kapitonas.

Skambutis... Mokiniai sėdi ramiausiai, visai nekreipia į jį dėmesio, kai po kitų pamokų skambutis yra išganymas.

— Linksmy vasaros atostogų! — palinki išeidamas kapitonas.

Kai kapitonas jau buvo prie durų, klasė tik susigriebė atsakyti „ačiū“ ir griausmingai pašleido paskui seniūną bėgti. Po valandėlės koridoriuje kapitonas buvo pagautas ant rankų ir, entuziastiškai „valio“ skambant, palydėtas į mokytojų kambarį.

B a l y s G e n d v i l a s .

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Kareivio sielos valdovai.

„Kardo“ 5 (25) nr. idėtas straipsnelis „Mūsų kareivių bibliotekų skaitytojų interesai“. Pasinaudota 10 bibliotekinių užrašais ir išaiškinta iš mūsų ir svetimų rašytojų daugiau reikalaujamos bibliotekose knygos. Čia turime reikalą su savotiškais rinkimais, bet ne „Miss Lietuva“ arba „Miss Zarasai“. Skaitytojai išrinko savo sielų valdovus, karalius. Ir malonu pažymėti, kad iš lietuvių rašytojų pirma vieta teko karalienei — Vaidilutei (Puidienei). Jos romanas „Tėviškė“ daugiausia skaitomas. Gaila, kad jis dar nebaigtas, atskirai išspausdinta vos I dalis, „Gaisuose“ buvo pradėta spausdinti II d. Toliau eina Inčiūra („Fatima burtininkė“), Varguolis-Andriukaitis („Žvalgo užrašai“), Pivoša — Gričius („Vyrų nesijuokit“), J. Norkus („Didžiojo karo laikų lietuvių dainos“) ir Švaistas — Balčiūnas („Šilkinė suknelė“).

Iš svetimų rašytojų, išverstų į lietuvių kalbą, daugiausia reikalaujamas A. Dumas („Grapas Montekristo“), Gallet („Cirano de Beržerako nuotykių“), J. Verne („Kapitono Granto vaikai“), Burrougks („Tarzanas“), A. Dumas („Trys muškietininkai“) ir H. Sienkevičius („Dykumose ir giriose“).

Suskaičius atskirų veikalų reikalavimus, gaunamas toks vaizdas: daugiau skaitomi anglų autoriai — 33,2%, paskui mūsų lietuvių rašytojai — 24%, prancūzai — 20,5%, rusai ir lenkai — 14,4%, vokiečiai — 6%, kiti autoriai — 1,9%.

1930 metais kareivių sielų valdovų vardas tenka pripažinti iš lietuvių autorių — Vaidilutei, Inčiūrai, Varguoliui, L. Girai, Pivošai, Švaistui, iš anglų — M. Reid'ui ir Burrougks'ui, iš prancūzų — Dumas'ui, Verne'ui ir Gallet'ui. Iš lenkų rašytojų daugiausia skaitomas H. Sienkevičius. Kareivių bibliotekų vedėjai laukia, kad ir kiti bibliotekoriai, ypač mokyklų, pasirūpins sužinoti, ką daugiau skaito mūsų žmonės ir jaunimas.

Ks.

7 p. Ž. Kun. Butegeidžio pulkas.

Gegužės mėn. 28 d. visi pulko kariai buvo „Kapitol“ kine pažiūrėti filmos „Oro didvyriai“. Už įėjimą turėjo mokėti patys kareiviai po 30 cent.

Daugeliui pirmą kartą teko matyti toninę filmą. Filma buvo labai įdomi.

Kiekvienas žiūrėjo dideliu smalsumu, kaip atlieka lakūnai karo metu įvairius uždavinius. Filma visiems labai patiko.

A. Šl.

8 p. K. K. Vaidoto pulkas.

Žada įrengti maudyklą. Pulko vadovybė yra sumanusi Rekyjavos ežere, nelabai toli nuo Šiaulių, įrengti kariams maudyklą. Gegužės mėn. 30 d. visa įgula, orkestro lydimu, buvo nuėjusi į minėtą ežerą maudytis.

Eil. M—ys.

Vėl nauja džiovos auka.

Gegužės mėn. 17 d. d-ro Jono Basanavičiaus karo ligoninėje džiovos pakirstas atsiskyrė su šiuo pasauliu 2 ulonų L. D. K. Birutės pulko štabo raštininkas likt. vyr. puskr. Matulionis Antanas.

Velionis gimė 1906 m. kovo mėn. 24 d. Marijampolės apskr., Jonavos valsč., Zubrių kaimė. Kariuomenėn stojo pašauktu 1927 m. lapkričio mėn. 1 d. ir buvo paskirtas į 2 ulonų L. D. K. Birutės pulką, kulkosvaidžių eskadroną. Jau būdamas jaun. kareiviu parodė savo gabumus raštinės darbo srityj, todėl, kai po turis atitinkamą mokslo cenzą (buvo baigęs žem. žemės ūkio mokyklą), buvo perkeltas į pulko štabą. Atitarnavęs aktyvia karo tarnybą, paliko tarnauti toj pačioj vietoj liktiniu.

A. a. vyr. puskr. Matulionis ne tik tarnyboje buvo geras ir sąžiningas bei drausmingas karys, bet ir atliekamą laiką naudingai sunaudodavo. Labai mylėjo meną. Nežiūrėdamas net silpnos sveikatos, visados dalyvaudavo pulko artistų mėgėjų grupelėj. Daugiausia mėgo vaidinti linksmas roles ir kuo geriausiai jas atlikdavo.

Velionies kūną iš karo ligoninės atsiėmė tėvai ir palaidojo gimtajame krašte.

A. Gedrimas.

KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI.

Gaisrai. V. 9 d. 21 v. 40 m. 4 pėst. pulko ugniagesiai pastebėjo gaisrą Pajuodžių kaime (Panevėžio apskr., arti 5 klm. nuo komandos būstinės). Komanda nuvyko į gaisrą ir su atvykusia miesto ugniagesių grąndimi dirbo kol visai gaisrą likvidavo. Sudegė pil. Gabrytės tvartai ir gyvenamasis namas. Gyvulių ir turto išgelbėti nepavyko. Spėjama, kad namai buvo padegti iš keršto. V. 10 d. 2 val. komanda sugrįžo į kareivines.

V. 14 d. 10 val. Ginkūnų dvare (ties Šiaulių miestu) užsidegė medinė daržinė. 8 pėst. pulko ir Šiaulių miesto ugniagesiai greit nuslopino ugnį ir pašalino pavojų kitiems trobesiams. Sudegė sėjamoji mašina. Gaisras likviduotas 11 val. 40 min. „Šiaurės Lietuvos“ korespondentas pabrėžė savo pranešime laikraščiui, kad „gaisrą gesinti energingai ir sumaniai padėjo 8 pėst. pulko organizuota kareivių gaisrininkų komanda“.

V. 27 d. Kaune buvo gaisrai: 12 val. 30 min. Vasario 16 d. gatvėje, degė anglių sandėlis ir 19 val. 20 min. Jonavos g. 10 Nr., degė audimo fabrikėlis. Į gaisrus buvo šaukiamas kar. ugn. inspektorius, į antrą gaisrą buvo išaukta 1 gus. pulko komanda, bet miesto komanda jau buvo pašalinusi pavojų grėtimiams namams. Gusarai nepraleido progos apžiūrėti gaisro vietą ir pasiteirauti pas prityrusius miesto ugniagesius, kaip buvo gesinama. Turime mokyti iš senų gaisrininkų. Kauno miesto komandoje yra tikrų veteranų, kurie garbingai tarnauja visuomenei po 30, net po 35 met. Jų tarpe yra žmonių, dalyvavusių 3000 — 5000 gaisrų gesinime.

VI. 1 d. po pietų Ukmergės miesto ugniagesių komandos grandis su automobiliu ir 1 pėst. pulko ugniagesiai kirvėninkai buvo išaukti į Taujėnų miestelį (19 klm. nuo miesto). Gaisro aprašymą paduodame iš klaipėdiškio „Lietuvos Kelivio“ 126 nr. — „I birželio (Juni) žaibas trenkė į vieną Taujėnų miestelio ūkininko staldą. Ugnis staigiai apėmusi staldą ir kaimyninius trobesius. Per kelias minutes jau degė aštuoni namai. Į ugnies vietą buvo tuojau pasiūsti Ukmergės kariški ugniagesiai po leit. Statkevičiaus vadovybe. Ugniagesiams pasisekė degančios trobos laiku apgesinti ir išvengti didžios nelaimės. Priežada buvo labai didi, nes vėjas ugnį nešė visu smarkumu. Nemaža priežada rados ir kunigaikščių Radvilų dvarui, bet per ugniagesių strėpumą ugnies nelaimės išvengta“. Ugniagesiai dirbo 5 val., grįžo namon 21 val. 30 min.

Lengvatos ugniagesių organizacijos. „Įvežamųjų prekių muitų tarifo pakeitime (Vyr. Ž. 351-Nr., eil. Nr. 2401) § 219 kalbama apie prekes, kurias finansų ministeris gali atleisti nuo maito. Šių prekių sąrašė minimi „ugniagesių draugijoms įvežami gaisrams gesinti įrankiai, kaip žarnos, kopėčios ir kit“. Tai liečia ir kariuom. ugniagesius.

Civilėse komandose. Lietuvos ugniagesių organizacijų sąjunga aplinkraščiū 211 nr. nurodė savo nariams — laisvanorių komandoms į nusiskundimus, kad kai kurios ugniagesių organizacijos atsisako priimti į savo eiles norinčius įstoti, nes įstojimą į organizaciją riša su tautybės klausimu. Toks organizacijų elgimasis, sąjungos pirmininko nuomone, kliūdo populiarizuoti ugniagesybos idėją ir yra organizacijos įstatų laužymas. Prezidiumas nutarė pasiūlyti visiems sąjungos nariams griežtai prisilaikyti savo įstatų ir, priimant į narius, nedaryti tautybių skirtumo.

Sporto kronika

Vasaros lengvosios atletikos rungtynės. Birželio 14 d. LFLS aikštėje lengv. atletikos komitetas ruošia lengv. atletikos rungtynes. Programoje įvairių distancijų bėgimai, mėtymai ir šokimai.

Plaukiojimo mokykla. Birželio 8 d. Jachtkliūbas prie savo brandvachtos Nemuno saloje atidarė plaukiojimo mokyklą. Mokslo programa suskirstyta į 4 kursus. Mokestis už mokslą nustatytas toks: sportininkams, kariams ir moksleiviams — 5 lit., vieno asmens atskirai mokymas — 20 lit. ir kitiems grupėse — 10 lit.

Pamokos vyrų ir moterų grupėse bus atskirai popietinėmis valandomis.

„Preussen“ Latvijoje. Berlyno futbolo k-da, kuri Kaune prieš Lietuvos rinktinę laimėjo 5:1, birželio 2 ir 3 d. d. rungsi Rygoje. Pirmą dieną su Rygos futbolo klubu laimėjo 3:1 ir antrą prieš „Vanderers“ baigė lygiomis 1:1. Pirmas puslaidis buvo latvių naudai 1:0. Antrame iš pendelio vokiečiai rezultatus išlygino.

Dar du Vinčos laimėjimai. Paskutiniu metu Juozas Vinča turėjo Kalifornijoje dvi rungtynes ir abejas laimėjo. Pirmas su vokiečiu Kilinzvortu ir antras su ispanu Sylvester Nolanu. Abu priešininkus paguldė knock-outais 3 rounduose.

Žinias apie Vinčos atvykimą į Lietuvą patvirtino „Vienybė“, pranešdama, kad atvažiuoja rugpiūčio mėn. kartu su žymiu lietuviu futbolininku Staliulioniu.

Nurmi rekordas sumuštas. Birželio mėn. 2 d. per įvykusias Helsinky rungtynes suomių bėgikas Lehtinen 1½ anglų mylios prabėgo per 6 min. 2 sek., tuo būdu sumušdamas ligšiolinį Nurmio pasaulinį rekordą.

Prancūzija nustojo savo pasaulinio bėgiko. Paskutinė Prancūzijos sporto sensacija, tai atsisakymas pasaulin. rekordsmeno 1000 ir 1500 m. bėgim. Ladoumeque dalyvauti neseniai suruošose rungtynėse. Dalyvauti atsisakė dėl to, kad jam jo klubas neleido važiuoti Suomijon dalyvauti rungtynėse, kur labai norėjo važiuoti. Tuo labiau, kad jis buvo ką tik po vestuvių ir šią kelionę manė padaryti, kaip povestuvinę kelionę. Dabar, kaip jis pareiškė spaudos atstovams, jis priimsias Amerikos, Švedijos arba Suomijos pilietybę, bet po Prancūzijos vėliava daugiau rungtynėse nedalyvausias. Tokio bėgiko nustojimas Prancūzijai yra labai skaudus, turint galvoje besiantinančią olimpiadą.

(Daugiau apie Ladoumeque ir jo rekordus žiūr. 1930 m. „Kario“ Nr. 46).

Laiveliu aplink pasaulį. Prieš dvejetą metų du švedai atviru laiveliu pradėjo kelionę aplink pasaulį. Šiomis dienomis vienas laivas juos sutiko prie Naujosios Valijos krantų. Vienas keliauninkų įdavė laivui atviruką, adresuotą į Švediją. Atviruke paaiškinama, kad keliauninkai, perplaukę Atlanto vandenyną, dabar plaukia Ramioju vandenynu.

Lietuva — Latvija. Latvijos futbolo lyga pasiūlė Lietuvos futbolo lygai suruošti birželio 20 d. Rygoje tarpvalstybines rungtynes Lietuva — Latvija. Atsakymas dar nėra duotas, bet manoma, kad rungtynės įvyks birželio 27 d.

Garsios arklių lenktynės. Birželio 3 d. Epsone, Anglijoje, buvo garsios visame pasaulyje tradicinės arklių lenktynės, vadinamos „Derby“. Šios lenktynės įvyksta kasmet nuo 1778 m. Taigi šiemet buvo 153 iš eilės. Lenktynėse dalyvavo žinomų arklidžių arkliai. Pirmas prizas buvo 12.162 svarų (apie 608.100 litų). Visų favoritų buvo laikomas arklys „Cameronian“, už kurį dar prieš lenktynes lažybų santykis buvo 7:2, kuris ir laimėjo svarbiausią laimikį.

Lenktynės žiūrėjo pats Anglijos karalius su visa šeima, kuris į Epsoną atvyko prieš 3 val. iki lenktynių. O kiti žiūrovai, kurių buvo šimtai tūkstančių, rinkosi dar lenktynių išvakarėse, kad gautų geresnes vietas.

Be to, per šias lenktynes buvo bandoma perdavinėti lenktynių vaizdus su televizijos (toli matymo) aparatais. Buvo perduoti trys lenktynių momentai: didžiulės minios, žiūrėjusios lenktynes, arklių paradas ir laimėjusio arklio prilekimas prie finišo.

Lenktynių rezultatai žaibo greitumu buvo perduoti į įvairius pasaulio centrus. Taip, pav., Aleksandrijoje ir Bombėjuje (Indijoje) rezultatai buvo pranešti per dvi sekundes, o Buenos Aires (Argentinoje) per 5 sek.

Lietuvos studentai — Latvijos studentai 0:1 (0:0). Birželio 4 d. Pabaltijo studentų konferencijos proga Kaune įvyko tarpakademinių futbolo rungtynės Lietuva — Latvija, kurias visai užtarnautai laimėjo latviai — 1:0. Birželio 5 d. buvo tarpuniversitetinės rungtynės, kurias irgi laimėjo latviai 2:1.

Alytaus gimnazijos antrosios kūno kultūros šventės, buvusios gegužės mėn. 25 d., finaliniai rezultatai:

- 1) Kilometro bėgimas — Jeremičius per 3 min. 17,4 sek.
- 2) 600 metrų bėgimas — Visockas per 1 min. 49,2 sek.
- 3) 100 metrų bėgimas — Tomsas per 12,2 sek.
- 4) 100 metrų bėgimas jun. — Chaleckas per 13,2 sek.
- 5) 60 metrų bėgimas — Mozoraitė per 9,— sek.

Rutulį nubloškė Gudaitis — 9 metr. 11 cm.

Diską numetė Gudaitis — 27 metr. 20 cm.

Ietį numetė Bražinskas — 36 metr. 10 cm.

Nušoko į tolį Tomsas — 5 metr. 85 cm.

Nušoko į tolį Miglinaitė — 3 metr. 94 cm.

Be to, dar buvo įvairios rungtynės tarp klasių. Mokinių sportu visi buvo susidomėję. M. J.

Latviai rengia tarptautines arklių lenktynes.

Latvijos kariuomenės arklių sporto klubas šiemet rengia IV tarptautines arklių lenktynes. Jos įvyks š. m. rugpiūčio mėn. 21—24 d. Rygoje. Lenktynių laimėtojams numatytos 6 pereinamos dovanos: valstybės prezidento A. Kviesio, buv. valstybės prezidento Zemgalio, ministerių kabineto, Rygos miesto, arklių augintojo H. Liepinio ir kariuomenės arklių sporto klubo. Lenktynes globos valstybės prezidentas A. Kviesis ir kariuomenės vadas gen. Penikis.

Latvijos karo laivyno šventė.

Latvijos karo laivynas šio mėn. 12 d. minės 10 m. sukaktuves. Iškilnės įvyks Liepojuje. Į šventę atvyks ir kitų valstybių laivų: Estijos — kreisorius „Lenuk“, Lenkijos — kreisorius „Wicher“ su keliais minininkais ir nardomaisiais laivais, Suomijos — mokomasis laivas, Švedijos — 1 šarvuotis ir 2 minininkai, Vokietijos — 1 kreisorius ir 4 minininkai, Prancūzijos — 2 didieji minininkai ir Anglijos — kreisoriai „Norfolk“ ir „Dorsetshire“.

Švedijos kariuomenės manevrai.

Šiemet ir švedai rengia didelius kariuomenės manevrus. Manevrai įvyks rugpiūčio mėn. 24—28 d. Östergötlande. Jiems vadovaus pats karaliūnas (kronprincas). Manevuose dalyvaus apie 30 lėktuvų ir daug šarvuotųjų.

Atsargos karininkų kadro klausimas Prancūzijoje.

Per atsargos karininkų susirinkimą Tuluzoje buv. minist. pirmin. Tardieu pareiškė, kad daugiau nebeprisikartosia kariško atsargos karininkų kadro parengimo klaidos. Atsargos karininkų kadras yra reikalingas gausingas ir tobulas. Pasak Tardieu, po didžiojo karo pereita prie Prancūzijos kariuomenės sumažinimo ir tarnybos sutrumpinimo. Dabar Prancūzijos kariuomenės išlaikymui išleidžiama 16% mažiau negu 1913 m. Kitų kraštų kariuomenėse yra priešingai. Dabar Prancūzijos kariuomenė turi 24 pėst. divizijas, vietoj 1922 m. 56 pėst. divizijų, ir 522.000 žmonių, vietoj 1922 m. 795.000 žmonių. Toliau Tardieu pareiškė, kad daugiausia dėmesio reikia kreipti į gynybos sistemos organizavimą ir, būtent, į rezervų tvarkymą, o ypač į atsargos karininkus, kurie turi sudaryti 75% viso kadro, pašaukto su ginklu ginti savo kraštą.

Dabar Prancūzija turinti 120.000 atsargos karininkų, kurių 98.000 yra baigę didžiojo karo metu karo mokyklas. Todėl visi turi būti tobulinami, kad neatsiliktų nuo dabartinių kariuomenių. Pabaigoje Tardieu pabrėžė apie būtiną kariuomenės ir atsargos kadro glaudų bendradarbiavimą.

Belgija tvirtina savo sienas ir iš Liuksemburgo pusės.

Belgijos karo ministeris parlamente pareiškė, kad vyriausybė nutarusi statyti nepertraukiamą įtvirtintą liniją ir Liuksemburgo pasieny. Darbai prasidės tuoj, kai tik parlamentas patvirtins šiems reikalams skiriamas lėšas.

Amerika gali išstatyti keturių milijonų armiją.

Amerikos generalio štabo viršininkas Mac Arthur gegužės pradžioje karo politiškai komisijai išdėstė Amerikos kariuomenės mobilizacijos planą. Pagal tą generalio štabo viršininko pareiškimą dabartinė 118 tūkstančių kadro kariuomenė karo metu per trumpą laiką galės būti padidinta iki keturių milijonų žmonių, arba iki tokio skaičiaus, kokį Amerika turėjo didžiajam karui baigiantis.

Tos kariuomenės rezervą sudarys septyni milijonai vyrų nuo 21 iki 30 metų amžiaus.

1914 — 1918 m. karo istorija 155 tomuose.

Filadelfijos Carnegie institutas išleido didelį veikalą apie 1914 — 1918 m. karą, kuris apima 155 tomus. Darbas buvo pradėtas 1922 m.

Slaptas pašnekesys eilinių: Koto ir Valantiejaus.

Moto: Jau pamiršo anas ponas,
Kad rašyti nemokėjo
Arba išgijęs ligonis,
Sunkią ligą, kad turėjo.

Susitiko kartą Kotas
Draugą Valantieju
Ir pradėjo šnekučiuotis,
Lyg „klasės išėjęs“.

Jie abu dabar eiliniai,
Laiškus rašo Onai,
Su naujokais susitike,
Jaučias kapitonai.

Jau pamiršo draugas Kotas,
Kad buvo sulūžęs,
Valantiejus, kad kuprotas
Buvo, susigūžęs...

Jie dažnai naujokus mato
Susilenkusius, lyg ariant,
Valantieju kai sutiko,
Draugas Kotas tarė:

— Nesuprantu, kas čia yra,
Kas čia atsitiko,
Na, surask bent vieną vyrą,
Vertą nors skatiko.

Tik pažvelk, kaip jie žygiuoja,
Kojas kaip jie kelia,
Susilenkę, išsižioję,
Rankos, rodos, gelia...

Arba štai, žiūrėk ten stovi...
Kaip jie susitvarę,
Ir nė kiek net nesidrovi,
Kad sagų nēr švarke.

Vienas primena senuką,
Šešiasdešimt metų,
Kitas, tas, kurs prie stuoliuko,
Panašus į Patą.

Mes kai buvome naujokai,
Juk tokių nebuvo,
Nors, kiek pamenu, gerokai
Dirbom, kol žioplumas žuvo.

— Na jau ne, drauguži brangus,
Valantiejus jį pertraukė.
— Mes nebuvom taip nerangūs,
— Apsileidę, susitraukę.

Ach naujokai, naujokėliai,
Kaip „mizernai“ jie sportuoja,
Kaip jie rytą atsikėlę
Tvarkos, prausias ir rikiuojas...

Man net gaila pasidaro
Kartais, kai į juos pažiūriu,
Jie nežino, kas yr karas,
Kas drausmė ir ko ji nori. —

Šitą pašnekesį „šcyrą“
Būrininks girdėjo
Ir, priėjęs tuoj prie vyrų,
Štai ką dar pridėjo:

— Gudragalvi Valantieju,
Kotai neraliuotas,
Greit pamiršot, kad atėję
Buvot žioplavoti.

Jūs taip darote, kaip puodas,
Katilą išjuokti bandęs,
Nors ir pats yra jis juodas,
Bet iš kito juoko randa.

Tad tylėkite, vyručiai,
Ir nekaltinkit naujokų,
Kai tik pasimokys drūčiai,
Nebebus iš jų jum juoko.

Tūlas Matas.

Viršila ir saulės užtemimas.

Vieną vakarą kuopos vadas pašaukė viršilą ir pranešė:—Rytoj įvyks saulės užtemimas. Kuopa turi susirinkti aikštėje. Aš kareiviams šį tą paaškinsiu apie užtemimą ir jo priežastis. Jei diena bus debesuota, kareiviai turi susirinkti į bendrą pulko salę“.

Kitą dieną viršila kuopai taip paaškinio: „Rytoj rytą sulig vado įsakymu užtems saulė. Kareiviai privalo susirinkti aikštėje, kur vadas paaškins apie saulės užtemimą, bet jeigu bus debesuota, tai saulės užtemimas įvyks pulko salėje“.

Gerai suprato.

Karininkas per kariško parengimo pamoką klausia gimnazistą: „Kodėl šautuvas reikia dažnai valyti ir tepti?“

Gimnazistas greitai atsako: „Šautuvas todėl reikia dažnai tepti, kad šaunant slydžiau išlėktų iš vamzdžio kulka“.

J. Keleivis.

Užuojauta.

Šnipas, vedamas sušaudyti, sako „Oi kaip šalta ir lyja“.

Sargybinis, guosdamas jį, sako: „Man dar blogiau, nes per toki orą reikės eiti ir atgal sugrįžti, o tau tik nueiti“...

Nauji leidiniai.

Vairas 6 nr. „Vairas“ vis daugiau įgyja simpatijos ir susidomėjimo skaitytojų tarpe. Kiekvienas žmogus, kuriam rūpi šių dienų minties naujienos ir gilesnis mūsų kultūrinio gyvenimo reiškinų įvertinimas, noroms skaityti ir seka kiekvieną „Vairo“ numerį. Nes kiekvienas jų tolydžio naujas ir aktualus.

Akis 1, 2 nr. Savaitinis visuomenės, kultūros ir politikos laikraštis.

Tokiu vardu visai neseniai pasirodė naujas laikraštis. Iš pirmųjų jo numerių matyti, kad jam daugiausia rūpės visoki mūsų politikos ir visuomenės gyvenimo nesveikimai, kuriuos jis griežtai ir aiškiai iškelia. Laikraštis įdomus ir vertas dėmesio.

G. Petkevičiūtės Karo meto dienoraštis, II dalis. „Varpo“ b-vės leidinys. Kaunas, 1931 m. 253 psl. Kaina nepažymėta.

G. Petkevičiūtė, žinoma mūsų rašytoja, pedagogė ir visuomenės veikėja, pasirodė su antra dalimi savo atsiminimų iš vokiečių okupacijos laikų (1915—1916 metų).

Šioje knygoje autorė gyvai ir vaizdingai pasakoja apie vokiečių išibrovimą Lietuvon, rusų armijos bėgimą ir santykius tarp okupantų ir artimos autorei apylinkės gyventojų.

Daugeliui bus įdomu pasiskaityti ir prisiminti tuos sunkius ir audringus laikus, kurie supūrtė mūsų kraštą.

Ekonomika, arba mokslas apie ūkiškąją žmonių gerovę. 1 d. Parengė Petras Šalčius. „Pažangos“ b-vės leidinys. Kaunas, 1931 m. 64 psl. Kaina 30 ct.

Šiais laikais jau sunkiau yra gyventi vien tik praktikos gyvenimu arba patyrimu, kad ir savo ūky. Reikalinga daugiau pažinti, daugiau žinoti ir suprasti, kodėl krinta javų kainos, kodėl dabar visur nedarbas ir t. t. Visa tai pareina nuo bendrųjų ekonomijos arba ūkiškų žmogaus gyvenimo reikalų. Kalbamoji knygutė kaip tik ir stengiasi su tais klausimais supažindinti.

Žemės Ūkis 5 nr. Žemės ūkio mokslo žurnalas. Eina VI metai.

Sven Hedin. Artė pražūtis. Jožo Kazėno vertimas. „Meno spaudos“ leidinys. Kaunas, 1931 m. Kaina 1,50 ct.

Knygutė įdomi ir vertinga. Joje aprašomos kelionės per slėpiningą Azijos vidurį, kur buvo daromi tyrinėjimai Pamiro aukštumoj. Drauge su šturpulingais kelionių nuotykiiais vaizduojama gamta, žmonės ir jų buitis.

Salomėja Nėris. Pėdos Smėly. „Sakalo“ b-vės leidinys. Kaunas, 1931 m. 59 psl. Kaina 2 lt.

Dažnai tarp mūsų šiandieninių nublukusių banališkų eilėraščių pasiilgstame tikros, gyvenimiškos poezijos. Daug turime poetų ir poečių, bet maža vertingų, maža tokių, kuriuos išskirtume, kurių nesumaišytume su kitais.

Salomėja Nėris (Bačinskaitė), pasirodydama jau antra savo eilėraščių knygutė, spėjo žymiai pasireikšti, kaip individuali ir stipri poetė. Ji ryškiai pralenkė daugelį mūsų poetų ir poečių. Kiekvienas, ją skaitydamas, gėrisi nuoširdumu ir giliu lirizmu. Nors Nėries poezijos motyvai sukasi apie meilę, apie erotiką, bet visa tai labai jauna, galinga, plati. Jos poezija kelia optimizmą, kelia gyvenimo džiaugsmą ir jo burtų grožį.

Pranešimai.

Birželio mėn. 13 ir 14 d. rengiamos kavalerijos dalių raitų sporto rungtynės J. E. p. Respublikos Prezidento pereinamajai dovanai laimėti. Įvyks tokia programa:

Birželio mėn. 13 d. 16 val.: I. 1-as karininkų užjojimas. II. Vachmistr. ir pusk. užjojimas. III. 2-as karininkų užjojimas. IV. Karininkų barjerų užjojimas.

Birželio mėn. 14 d. 15 val.: I. 1-as karininkų užjojimas. II. Vachmistrų ir pusk. užjojimas. III. 2-as karininkų užjojimas. IV. 1) Lengv. kulk. būrio išjojimas į poziciją. 2) Kirtimas. 3) Dūrimas. 4) Džigituotė. 5) Kavalerijos ataka.

Dalyvauja 247 arkliai. Be pereinamosios laimėjusiems skiriamos kitos dovanos.

Šiuo metu Kauno miesto policijos rezerve yra laisvų vyresniojo policininko etatinių vietų. Asmens, norį gauti paminėtą tarnybą, privalo būti atlikę karinę prievolę kavalerijos ar raitosios artilerijos pulkuose, tvirto kūno sudėjimo, baigę pradžios mokyklą, moką gerai rašyti ir skaityti, nežemesni kaip 175 cmtr. aukščio, nuo 65—75 kilogr. svorio, nevedę, nesenesni kaip 32 met. amž.

Norintieji prašymus, apmokėtus 4 lit. žym. mokesčio, asmeniškai paduoda Kauno miesto policijos vadui darbo valandomis, nuo 13 iki 14 val. Policijos rezervo vyresnis policininkas mėnesinį atlyginimą gauna: pagrindinės algos 200 lit., butpinigių — 80 lit., rūbpinigių metams — 550 lit. Puskarininkiams pirmenybė. Policijos Vadas.

Galvosūkių 22 nr. sprendimas.

1. Raudondvaris. 2. Dvaras. 3. Raudona. 4. Varis. 5. Duona. 6. Daina. 7. Rauda. 8. Varna. 9. Duris. 10. Uodas. 11. Vadas. 12. Ruda. 13. Vairas. 14. Sodas. 15. Oras. 16. „Diana“. 17. Rasa. 18. Randas. 19. Dunda. 20. Vaidas.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) v. p. K. Visackas (2 ŠAB); 2) v. p. J. Preibys (KPM); 3) v. p. Stuknys (SRTK); 4) A. Kotleris (III p. d. št.); M. Vitulskis (Ž. Šnč.); 6) J. Vilčinskas (V); 7) K. Skėma (K); 8) P. Budreika (KKDD); 9) Bernst (8 p. p.); 10) Tūlas Matas (8 p.p.); 11) v. p. J. Gudžiūnas (KPM); 12) v. p. A. Kelmelis (KKZZ).

Galvosūkis 24 nr.

(vertinamas 2 taškais)

A.

1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4
5	5	5	5	5

Šiuos skaitmenis išdėstyti taip, kad jų suma skersai, išilgai ir įstrižai būtų vienoda.

B.

1	2	3	4
1	A	A	A
2	A	A	K
3	K	M	S
4	S	S	U

Perstatyti duotąsias raides taip, kad gautųsi, skaitant iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią, tie patys žodžiai.

1) Rūpintojėlis, 2) gamtos prajovas, 3) įstaiga, 4) senovės Romėnų pinigai.

P. Sirgedas.

Šuo geležinkelio sargo pareigose.

Netoli nuo Barcelonos, pakeliui į Montserrat vienuolyną, eina geležinkelio linija, kurioj šuo eina sargo pareigas. Vienoj vietoj, kur kelias perkerta geležinkelį, galima visuomet pamatyti gulintį šunį, kuris tuoj kiekvienam krinta į akis, nes ant galvos turi užsidėjęs mažą kepuraitę.

Šiaip šuo atrodo abejingas, nieku nesidomįs, bet, kaip tik išgirsta atidundant traukinį, bežiūrint atsistoja ant užpakalinių kojų, iškeldamas į viršų savo mažą raudoną kepuraitę, sustabdydamas visą judėjimą per geležinkelį. Geležinkelių sargai tvirtina, kad šuo pareigas atlieka labai stropiai.

Ar turtingas buvo astronomas Kepleris?

Astronomas, tai yra žvaigždžių, dangaus kūnų mokovas, specialistas, Kepleris, gyvenęs 1571—1630 m., mirdamas paliko šitokią turtą: dvejus marškinius, seną kostiumą ir 7 fenigus pinigų.

Tiktai

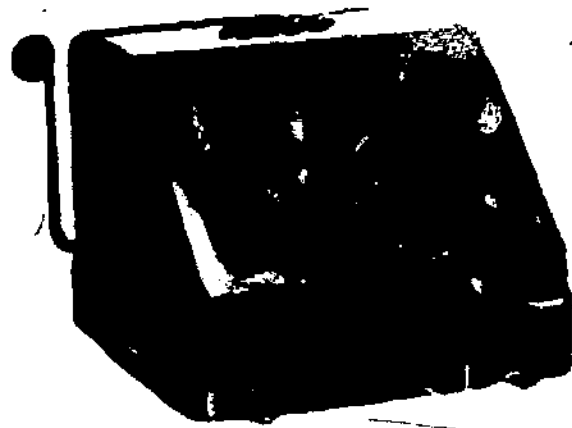
Arago Sanitas

dėka aš galutinai nusikračiau nuo spaudų ir karpų

Arago Sanitas

greitai naikina iš pagrindų ir be skausmo nuspaudimus ir karpas. Patogus vartoti.

— Apdovanotas aukso medaliais. —

RADIO APARATAI

firmos

„MENDE“ „TELEFUNKEN“ „PHILIPS“

Radio aparatų taisymas. Specialisto (inžinieriaus) patarimas. Akumuliatorių taisymas.

Muzikos ir radio namai

C. SCHÜTZE

Kaunas, Laisvės alėja 25

Šlakus

panaikinsi greit ir galutinai tik kremu

„Metamorfoza“

„Sanitas“

Ypatingai reikšmingas veiksmas pasirodo jau po keletos dienų vartojimo. Atkreipkite dėmesį į markę „Sanitas“ Apdovanotas aukso medaliu.

Budas prieš raudonas rankas

ir negražų veidą vartokite geriausią, baltą be taaku **Chroma Leodor** kuris rankas ir veidą daro baltu ir kurį dangelis vartoja, ypatingai moterys. Chromas Leodor yra tuo geras, kad juo patebus, veidas šaldo ir nera pastebimas, taipgi gerai laikosi pudra. Šis Chromas yra pagamintas iš gelių ir gerai kvėpia.

Jaunatvė visuomet nugalė!

Jai palaikyti yra tik **viena priemonė:**

Fabrikos **FLORANCE Jaunystės muilas**

Jį vartodami visuomet būsite **jauni, gražūs ir galingi!**
Saugokitės padirbimų!

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus, pasidėdamas pinigų

ŪKIO BANKE

Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nuošimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste.

Saugi vieta indėliams. Tautinio paimo dėžutės. Visos bankinės operacijos.

LIETUVOS KOPERACIJOS BANKAS

Kaunas, Laisvės alėja 62. (Savi namai). Tel. 104, 746, 922

Jau parduodami bilietai

LIETUVOS Raudonojo Kryžiaus Naujos XIX loterijos II klasės lošimui

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus XIX Loterijos I-os klasės

Laimėjimų lentelė.

1931 m. birželio m. 4 d. „Baltosios Gulbės“ salė (Rotušė) įvyko XIX loterijos I-os klasės lošimas, vadovaujant Dr. Rokui Šliupui ir dalyvaujant valdžios, savivaldybės, spaudos atstovams ir publikai.

Sekantieji pamatinės ir paralelės loterijų Nr. Nr. laimėjo: Nr. 6774 4000 lit., Nr. 12.144 — 1000 lit., Nr. 7977 — 750 lit., Nr. 7148 — 600 lit. Po 300 litų: Nr. 9599, 13074. Po 200 litų: Nr. 159, 3763, 13418. Po 150 litų: Nr. 7531, 9699, 16382. Po 100 litų: Nr. 6252, 10494, 12683, Po 70 litų: Nr. 16, 2570, 3441, 3811, 8151, 10289, 10883, 13552, 13769, 16063. Po 30 litų: Nr. 802, 1640, 1882, 4635, 4690, 5147, 6551, 6759, 7053, 7105, 7161, 7383, 7502, 7658, 9038, 9276, 9714, 9766, 10040, 10483, 10683, 10729, 11558, 11831, 12184, 13106, 13696, 13756, 14638, 14797, 14864, 15347, 15746, 15983, 15991, 16304, 16338, 16433, 16965, 17021. Po 15 litų laimėjo visi Nr. Nr., kurie turi savo gale: 28, 32, 85.

Naudokitės proga!

Dar galima gauti „KARIO“ komplektą —
jubiliejinį 1930 — Vytauto Didžiojo — metų

Tik už 8 litus

Graži, didžiulė 1000 su viršum psl. knyga. Daugiau ne 1000 įdomių iliustracijų ir 52 dideli paveikslai.

Turiny daug svarbios, nesenstančios medžiagos

Čia randame tokius skyrius: 1. Vytautas Didysis ir jo sukaktis. 2. Vilnius. 3. Kariuomenės gyvenimas. 4. Karių švietimas, mokymas ir auklėjimas. 5. Biografijos ir nekrologai. 6. Karyba ir technika. 7. Kariai—savanoriai, šauliai ir skautai. 8. Kariškas jaunimo paruošimas ir mūsų mokyklos. 9. Istorija, legendos ir atsiminimai. 10. Sportas, fizinis kūno lavinimas, sveikata ir blaivybė. 11. Beletristika. 12. Eilėraščiai. 13. Feljetonai. 14. Svetimi kraštai, valstybės ir jų kariuomenės. 15. Juokai, anekdotai, karikatūros ir kiti.

Adresas: Kaunas, „Kario“ administracija.